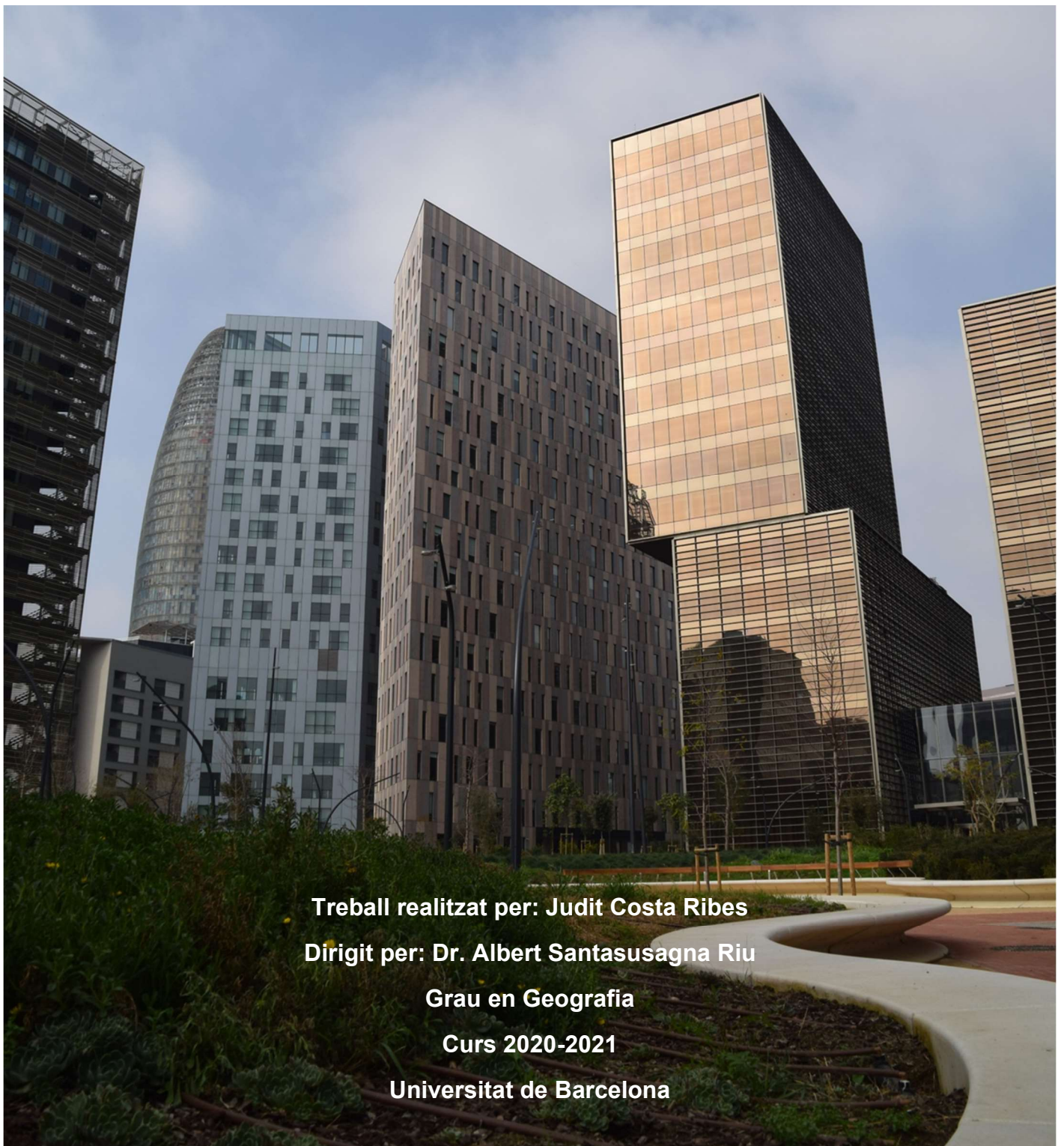


La implementació del projecte 22@ al barri del Poblenou: anàlisi d'una transformació urbana amb llums i ombres



Treball realitzat per: Judit Costa Ribes

Dirigit per: Dr. Albert Santasusagna Riu

Grau en Geografia

Curs 2020-2021

Universitat de Barcelona

Resum

El Poblenou és un dels barris de Barcelona que més canvis ha patit durant les darreres dècades. Es caracteritza per ser un espai que s'ha anat adaptant amb el temps a les necessitats dels ciutadans que hi resideixen. En els seus orígens estava format per indústries, destacat com un dels indrets amb més activitat de l'Estat espanyol durant els últims dos segles, a resultes de la seva connexió amb la línia ferroviària del Maresme. Actualment, es segueixen mantenint molts dels habitatges que hi havia però la majoria d'edificis d'ús industrial han estat enderrocats, i només hi romanen alguns que han estat rehabilitats per destinar-los al servei del veïnat. És per això que l'objecte d'estudi del treball es centra en les 200 hectàrees de sòl, anomenades *Districte 22@*, que ja han estat transformades per establir-hi les activitats i centres de coneixement.

La pregunta principal de la present investigació és analitzar com s'ha dut a terme aquesta transformació urbana, que ha vist reconvertir una de les zones industrials preeminentes de Barcelona ja fa més de dues dècades en el centre neuràlgic del coneixement i de noves iniciatives (dites *emprenedores*). Tot i així, hi ha una clara polarització de les idees del veïnat, fet que ocasiona un conflicte viu amb les institucions polítiques.

La metodologia que ha seguit el present estudi es centra en la recerca de fonts, veus i instruments de planificació urbanística que ens apropen a la realitat del 22@. Primer de tot, s'ha dut a terme treball de camp per a analitzar, en primera persona, la realitat del projecte. D'altra banda, s'han entrevistat diversos professionals de diferents àmbits (tècnic, científic, social) amb l'objectiu de conèixer les seves impressions sobre els canvis que està comportant el projecte 22@. Finalment, també s'ha dut a terme una anàlisi dels principals documents de planificació urbanística relacionats amb el projecte. En aquest sentit, també s'han analitzat els precedents urbanístics que configuren el barri del Poblenou per tal de comprendre la seva transformació i les futures directrius que prendrà aquest projecte urbanístic, social i econòmic.

Com a conclusió general, constatem que el projecte analitzat gaudeix d'una flexibilitat que permet que es desenvolupin i s'adaptin les necessitats de la ciutadania en el temps. D'altra banda, també observem que es tracta d'un projecte que suposa una clara combinació de la iniciativa planificadora pública i l'interès privat. Podem afirmar, finalment, que l'administració barcelonina vol consolidar el Districte 22@ com un dels punts neuràlgics de referència de la ciutat per als propers anys.

Paraules clau: Transformació urbana, canvi d'usos i activitats, rehabilitació urbana, polítiques de desenvolupament econòmic, Poblenou.

Resumen

Poblenou es uno de los barrios de Barcelona que más cambios ha experimentado durante las últimas décadas. Se caracteriza por ser un espacio que se ha ido adaptando con el tiempo a las necesidades de los ciudadanos que residen en él. En sus orígenes estaba formado por industrias, destacado como uno de los puntos con más actividad del Estado español durante los últimos dos siglos, resultante de la conexión con la línea ferroviaria del Maresme. Actualmente, se siguen manteniendo muchas de las viviendas que había, pero la mayoría de los edificios de usos industrial se han derribado y solo permanecen algunos que han estado rehabilitados para destinarlos al servicio del vecindario. Es por eso por lo que el objeto de estudio del trabajo se centra en las 200 hectáreas de suelo llamadas *Districte 22@*, que ya han estado transformadas para establecer actividades y centros de conocimiento.

La pregunta principal de la presente investigación es analizar cómo se ha llevado a cabo esta transformación urbana, que ha visto reconvertir una de las zonas industriales preeminentes de Barcelona, el cual ya hace más de dos décadas que se está reconvirtiéndose en un centro neurálgico del conocimiento y de las nuevas iniciativas (llamadas *emprendedoras*). Aun así, hay una clara polarización de las ideas del vecindario que se ven enfrentadas entre ellas, echo que ocasiona un conflicto avivado con las instituciones políticas.

La metodología que ha seguido el presente estudio se centra en la investigación y búsqueda de fuentes de información, voces e instrumentos de planificación urbanística que nos acerquen a la realidad del 22@. En primer lugar, se ha realizado trabajo de campo para analizar, en primera persona, la realidad del proyecto. Por otro lado, se ha entrevistado a diferentes profesionales de diferentes ámbitos (técnico, científico y social) con el objetivo de conocer sus impresiones sobre los cambios que está comportando el proyecto 22@. Finalmente, también se ha llevado a cabo un análisis de los principales documentos de planificación urbanística relacionados con el proyecto. En este sentido, también se ha analizado los precedentes urbanísticos que configuran el barrio del Poblenou para comprender su transformación y las futuras directrices que tomará este proyecto urbanístico, social y económico.

Como conclusión general, constatamos que el proyecto analizado ofrece una flexibilidad que permite que se desarrolle i adapte a las necesidades de la ciudadanía en el tiempo. Por otro lado, también observamos que se trata de un proyecto que supone una clara combinación de la iniciativa planificadora pública e interés privado. Podemos afirmar, finalmente, que la administración barcelonesa quiere consolidar el *Districte 22@* como uno de los puntos neurálgicos de referencia de la ciudad para los próximos años.

Palabras clave: Transformación urbana, cambio de usos y actividades, rehabilitación urbana, políticas de desarrollo económico, Poblenou.

Abstract

Poblenou is one of the neighbourhoods that has suffered more changes during the last decades. It is distinguished for being a space that has got an easy adaptation during the last years and has kept within the needs of the citizens that live there. Originally this place was set up with industries, it was one of the main spots in Spain related to industry. One of the most important facts was that Poblenou was connected to the first train line which got to Maresme. Nowadays most of the housing remain standing but some of them were demolished. However, some of these dwellings had been refurbished to fulfil the district needs. That is why the study object of the research is focused on the 200 hectares of land named *Districte 22@*, these ones had already been transformed to establish the activities and centres of knowledge.

The main question of the present research is to analyse how this urban transformation has been carried out, which has seen the reconversion of one of the preeminent industrial areas of Barcelona more than two decades ago into the hub of knowledge and new initiatives (so-called entrepreneurs). However, there is a clear polarization of neighbourhood ideas, which causes a lively conflict with political institutions.

The methodology that has followed this study focuses on the search for sources, voices and instruments of urban planning that bring us closer to the reality of 22@. First of all, field work has been carried out to analyse, in the first person, the reality of the project. On the other hand, several professionals from different fields (technical, scientific, social) were interviewed in order to know their impressions of the changes that the 22@ project is bringing. Finally, an analysis of the main urban planning documents related to the project was also carried out. In this sense, the urban precedents that make up the Poblenou district have also been analysed to understand its transformation and the future guidelines that this urban, social and economic project will take.

As a general conclusion, we note that the project analysed enjoys a flexibility that allows the needs of citizens to develop and adapt over time. On the other hand, we also note that this is a project that is a clear combination of public planning initiative and private interest. Finally, we can say that the Barcelona administration wants to consolidate the 22@ District as one of the key points of reference in the city for the coming years.

Keywords: Urban transformation, uses and activities changes, urban rehabilitation, economic development policies, Poblenou.

Agraïments

En primer lloc vull donar-li les gràcies al Dr. Albert Santasusagna per haver dirigit el meu Treball Final de Grau. Agrair-li la seva paciència, els consells i la seva disponibilitat en tot moment per ajudar-me.

També a tots els professors del Grau de Geografia de la Universitat de Barcelona, ja que han sigut partícips en el meu aprenentatge i d'alguna manera han influït en aquest treball.

Aquesta recerca tampoc hagués estat possible sense la participació del Jaume Badenes, vocal de l'Associació de Veïns del Poblenou; la Janet Sanz i el Roger Clot de l'Institut Municipal d'Urbanisme i al Dr. Esteve Dot del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Finalment, a la meua família, amics i Miquel per haver estat el meu suport durant aquest trajecte.

INDEX

PART I : Plantejament de la recerca	7
Capítol 1 – Context i justificació de la recerca	8
Capítol 2 – Estructura de la recerca	9
Capítol 3 – Objectius de la recerca.....	10
Capítol 4 – Metodologia de la recerca	11
Capítol 5 – Aproximació teòrica a la recerca	13
5.1 La regeneració urbana com a política de canvi d'usos del sòl.....	13
5.2. Els projectes de regeneració urbana a Europa i a l'Estat Espanyol.....	14
5.3 El cas paradigmàtic del barri del Poblenou a la ciutat de Barcelona	15
PART II: Anàlisi de la transformació urbanística del 22@ (2000-2021)	19
Capítol 6 – Antecedents històrics i configuració urbanística del districte de Sant Martí	20
Capítol 7 – Estructuració del projecte 22@ i identificació dels principals agents urbans	28
7.1 Els agents urbans del 22@	29
Capítol 8 – 22@: cap a un nou model urbà?	31
8.1 Anàlisi del document Modificació del PGM per a la Renovació de les Àrees Industrials Poblenou	33
Capítol 9 – 22@, un conflicte viu: problemàtiques i desacords veïnals.....	35
PART III : Conclusions i bibliografia.....	38
Capítol 10 – Conclusions generals	39
Capítol 11 – Referències bibliogràfiques	41
ANNEX I – Entrevistes a experts.....	45
ANNEX II - Reportatge Fotogràfic	75

PART I : Plantejament de la recerca

Capítol 1 – Context i justificació de la recerca

El present Treball Final de Grau està enfocat a analitzar la transformació urbanística que ha sofert el barri del Poblenou amb la implementació del Pla 22@, des dels seus orígens a l'any 2000 fins a l'última modificació que s'hi ha fet a l'any 2020.

La justificació de la recerca ve donada per l'interès de la transformació de les grans ciutats i com aquestes es van adaptant a les necessitats de la ciutadania. Les noves estratègies que s'estan aplicant per desenvolupar ciutats i les seves repercussions a petita i gran escala.

Les ciutats estan esdevenint espais de canvis donats per les necessitats que estan adquirint els ciutadans que habiten en elles. L'urbanisme és una de les poques activitats que s'ha de reinventar perquè les solucions que es van proposar en el passat no es poden aplicar en el present (Alibés, 1994). És per això, que els usos de les diferents zones, en aquest cas de la ciutat de Barcelona, s'estan veient forçades a adaptar-se o fins i tot a transformar-se notablement com és l'exemple del Poblenou. El projecte del 22@ està pensat de ser dut a terme a llarg termini ja que té unes metes molt ambicioses.

En les últimes dècades, la ciutat de Barcelona i els territoris metropolitans han patit una gran transformació en la base econòmica, l'estructura social, els hàbits de la població, l'estructura física i també la imatge de la mateixa ha patit canvis accelerats i decisius. Les transformacions urbanes presenten un seguit de reptes per la ciutat de Barcelona com la sostenibilitat ambiental, l'eficiència funcional i la segregació social. El futur de les ciutats metropolitanes depèn de les decisions que es preguin a dia d'avui. Per una banda, la seva capacitat per renovar-se a partir dels criteris d'innovació i convivència i per l'altra, la seva capacitat de lideratge en un territori estructurat i d'alta qualitat ambiental. Aquesta última està vinculada amb la forma en què la ciutat crea, impulsa i manté les activitats en sectors innovadors i emergents (Nel·lo, 2002).

Primerament, vol renovar el teixit urbà perquè sigui més equilibrat envers la convivència dels edificis dedicats a activitats econòmiques i els habitatges socials. Millora el benestar social i la capacitat de treball a partir de nous equipaments i zones verdes. Altrament, un dels altres aspectes que vol potenciar és la promoció econòmica fent que el Poblenou torni a tenir la centralitat d'activitats econòmiques com va tenir fa unes dècades durant la industrialització. El nou model que es proposa ja no té a veure amb el que era abans, sinó que es projecta un clúster d'empreses i centres que enfoquin les seves activitats cap a la emprenedoria, tecnologia i ciència. Alhora cal vetllar per la convivència dels diversos usos que es situen en aquesta àrea. L'últim objectiu que es marca aquest pla

és afavorir a les persones que treballen a la mateixa zona, així fent que estableixin col·laboracions entre elles (empreses, ciutadania, institucions, entitats culturals...).

Aquesta recerca no pretén detallar a petita escala cada moviment que s'hagi executat des del Pla del 22@, sinó que el que es pretén es veure l'evolució que ha tingut aquesta transformació durant els vint anys que porta en procés des de la perspectiva urbanística i geogràfica, entenent la relació de les necessitats de les persones amb els canvis que es produeixen en el sòl. Paral·lelament, mentre s'analiza els canvis que hi ha al barri també interessa l'opinió i el punt de vista dels veïns i veïnes que hi resideixen. Conèixer les seves inquietuds i criteris sobre les actuacions que es fan al seu carrer.

Capítol 2 – Estructura de la recerca

Aquest document s'estructura en tres parts.

En la *primera part* s'hi troben els apartats que introdueixen el tema i defineixen quines seran les directrius que es prendran per desenvolupar en els següents apartats. Consta també d'un marc teòric que recull en la major mesura els treballs publicats en relació al tema de la recerca i les aportacions que s'han realitzat. Així mateix, s'introdueix amb més profunditat el tema i àmbit d'estudi.

Seguidament, la *segona part* comprèn l'apartat més dens de la recerca, ja que consta d'uns precedents que han de permetre situar al lector en el context previ a la implementació del pla i comprendre els apartats que es desenvolupin entorn a les problemàtiques i els desacords dels veïns i veïnes. Tanmateix, hi ha una cronologia que s'inicia amb la creació del Pla 22@ fins a dia d'avui i es tenen en compte les modificacions de caire urbanístic que ha tingut una notable influència en el pla. Per altra banda, es fa èmfasi en l'estructuració del districte del 22@ i com s'organitza tenint en compte els agents urbans que hi formen part.

Finalment, la *tercera part* recull les idees que s'han obtingut arrel de la recerca i l'anàlisi realitzat anteriorment. També hi consten les referències bibliogràfiques i un seguit d'annexos que inclouen entrevistes a tres perfils de professionals vinculats amb el 22@, que són l'Associació de Veïns del Poblenou, l'Institut Municipal d'Urbanisme i el Dr. Esteve Dot Jutglà, professor associat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), que va realitzar la seva tesi doctoral enfocada al 22@ l'any 2015. Altrament, també s'hi troba un reportatge fotogràfic d'elaboració pròpia que mostra la realitat del 22@.

Capítol 3 – Objectius de la recerca

El 22@ és l'àmbit d'estudi que ha estat i segueix estant molt estudiat degut a la complexitat que comporten la presència de diferents activitats i agents urbans en una mateixa àrea.

Els *objectius generals* d'aquesta recerca són quatre i pretenen conduir l'anàlisi de la transformació des d'abans del seu inici fins a l'actualitat.

1. Analitzar la transformació fins a l'actualitat del 22@ al Poblenou a partir de documentació cartogràfica;
2. Conèixer la perspectiva de diferents persones vinculades al projecte;
3. Estudiar quina serà la projecció del projecte a curt termini;
4. Desenvolupar els objectius de la recerca a partir dels mètodes i coneixements adquirits durant els 4 anys de grau.

Els *objectius específics* del treball complementen els descrits anteriorment.

En relació a l'objectiu 1:

- Determinar la necessitat i l'àmbit d'estudi del 22@ dins del context de la ciutat de Barcelona.
- Tenir coneixement dels orígens i usos del Poblenou abans de la implementació del projecte 22@

En relació a l'objectiu 2:

- Manifestar el punt de vista dels agents implicats: ciutadania, administració i investigadors a partir d'entrevistes personalitzades.

En relació a l'objectiu 3:

- Avaluar quina podria ser la projecció de futur del 22@ a curt termini.

En relació a l'objectiu 4:

- Elaboració d'entrevistes semi-estructurades a diferents perfils vinculats amb el projecte 22@
- Elaboració de cartografia pròpia.
- Realització de treball de camp a l'àmbit d'estudi.

Capítol 4 – Metodologia de la recerca

El present treball tracta d'un anàlisi de la transformació urbana del 22@ i per poder conèixer les diferents perspectives de la ciutadania o l'administració local s'han utilitzat diferents mètodes segons la informació que es volia obtenir. La metodologia d'aquest TFG és la consecució i complementació de diferents formes de conèixer la situació del 22@ per poder-ne extreure finalment unes conclusions.

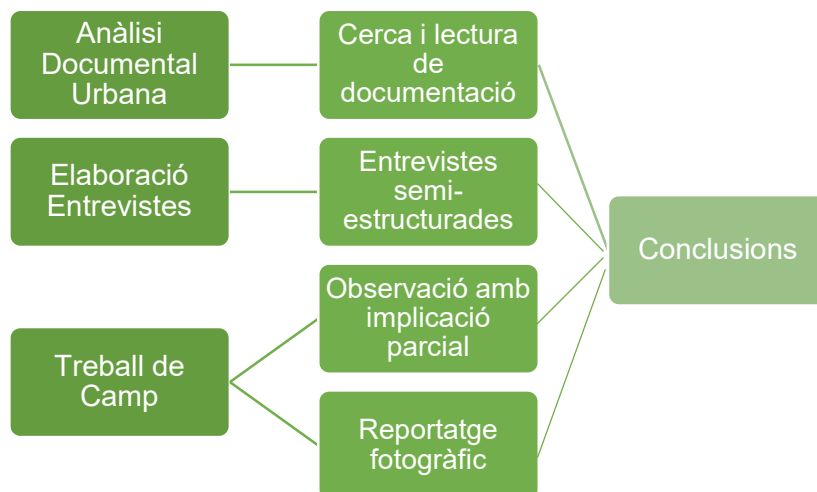


Figura 1. Esquema de seguiment de la metodologia del TFG. Font: Elaboració pròpia.

En primer lloc, ha calgut fer una extensa recerca bibliogràfica per conèixer els orígens del barri del Poblenou en relació amb el procés d'industrialització i com les necessitats dels veïns i veïnes han anat influïnt en la manera en què s'estructurava l'urbanisme. El marc teòric ha representat un dels apartats claus per anar seguint el fil de l'evolució des de les actuacions que s'han produït i tenir recopilades en un sol lloc el màxim d'aportacions que s'han fet fins a dia d'avui del 22@. A continuació, seguint la línia cronològica, es van anar repassant les actuacions a partir del document Modificació Puntual del Pla General Metropolità per un 22@ més Inclusiu i Sostenible de l'Ajuntament de Barcelona (2020) entorn a les olimpíades i altres esdeveniments que van ser la llavor de les primeres idees per dur a terme el projecte del 22@ al barri del Poblenou. Els articles i documents consultats es troben a la bibliografia del treball. Tanmateix, s'ha consultat cartografia en línia de la Modificació del PGM per analitzar l'escenari passat i present, així com possibles escenaris de futur. A més a més, s'ha tingut en compte la documentació en línia de l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí i l'Arxiu Municipal de Barcelona per concretar en els plànols de la zona.

La recerca s'ha dut a terme amb treball de camp durant tres sessions el 19 de febrer de 2021, el 6 de març de 2021 i una última el 20 juliol de 2021. La primera va servir com a introducció i situació presencial de l'àmbit d'estudi que s'anava a estudiar durant el

següents mesos i les dues següents van ser complementàries en l'anàlisi i situació de la recerca. L'objectiu principal fou dur a terme una sèrie de transectes pels carrers del Poblenou per tal d'observar de primera mà com estaven distribuïts els edificis de recent construcció envers els que ja feia dècades que tenien el seu lloc. Es va dur a terme la observació amb participació semi parcial perquè es va incidir en l'espai sense interactuar directament amb cap dels individus però si que es va interactuar amb ells alhora de realitzar les entrevistes (Ardèvol et al, 2003). A partir d'aquest treball de camp es va elaborar el reportatge fotogràfic que es troba als annexos, prèviament es va elaborar una ruta amb els punts d'interès per ser fotografiats (Figura 2). El perquè de les fotografies dels diferents llocs recauen en diferents criteris com els motius històrics, estètics, percepció de la realitat o mostra d'aquesta. Les fotografies sempre han estat sota la improvisació dels elements que oferia cada escenari i s'ha seguit un criteri propi.

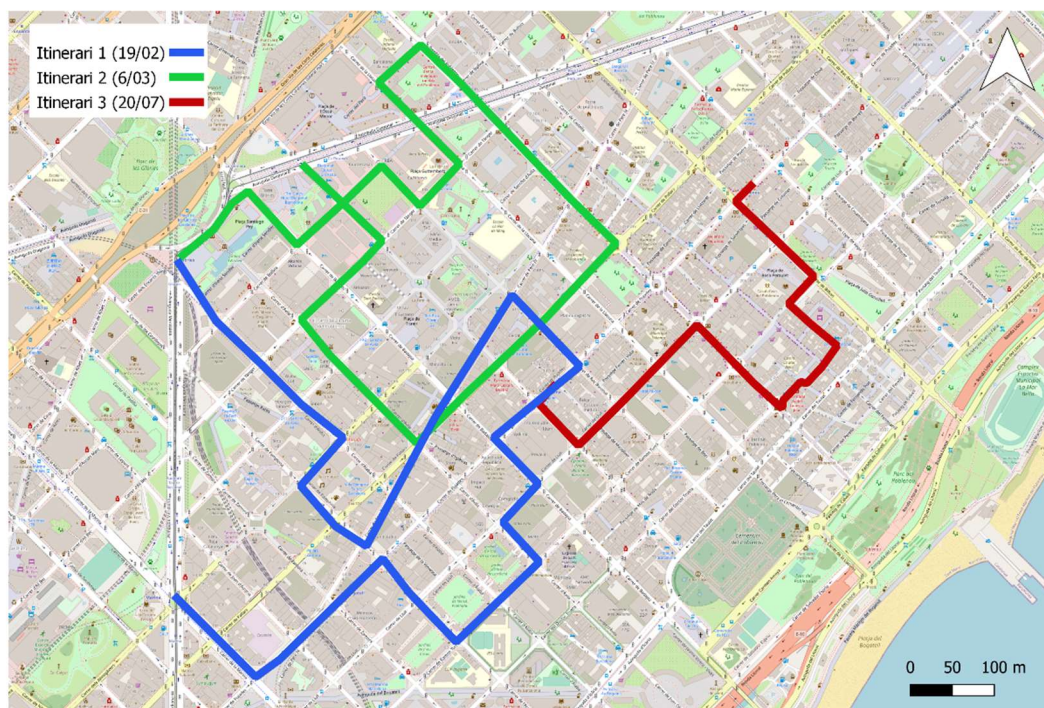


Figura 2. Plànol dels itineraris realitzats a les 3 sortides de camp. Font: Elaboració pròpia a partir del programa Qgis.

Un altre dels mètodes que es troba en aquesta investigació són les entrevistes. Prèviament es va fer una selecció de perfils de persones que estan vinculades amb el projecte del 22@, ja sigui perquè els afecta de primera mà o perquè han estudiat el tema en profunditat. L'objectiu d'aquestes es conèixer els diferents punts de vista dels agents que hi estan involucrats per posteriorment, entendre les actuacions que s'estan desenvolupant i les seves oposicions (Ruiz, 2007). Finalment, es va tenir l'oportunitat de poder obtenir resposta per part d'entitats com l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou i l'Institut Municipal d'Urbanisme juntament amb el Dr. Esteve Dot Jutgla,

professor associat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i entès en la matèria. Prèviament, es va elaborar un guió amb les preguntes que més inquietuds despertaven del projecte 22@ tenint en compte els articles i documentació al respecte de cada un dels entrevistats. Degut a la situació actual i la disponibilitat dels entrevistats, les entrevistes es van dur a terme de forma telemàtica mitjançant correu electrònic. La tipologia d'entrevistes és semi-estructurada perquè tenen la finalitat de conèixer un seguit de qüestions a partir d'un guió prèviament elaborat (Tonon, 2009). L'entrevistat té la llibertat de desenvolupar les seves respostes ja que les preguntes són obertes i sovint enllacen amb altres temes.

En darrer lloc, l'anàlisi de la transformació urbana es va elaborar paral·lelament amb la documentació de l'Ajuntament de Barcelona (2012) o la recent Modificació del PGM de l'Ajuntament de Barcelona. L'anàlisi del document de la Modificació del PGM per a la Renovació de les Àrees Industrials Poblenou (2000) es basa en l'extracció de les principals idees que es van tenir en compte en els primers dies de la implementació del projecte per poder-les contrastar amb la recent modificació del PGM.

Capítol 5 – Aproximació teòrica a la recerca

5.1 La regeneració urbana com a política de canvi d'usos del sòl

La transformació urbana del 22@ correspon a la política anomenada de *regeneració urbana*, la qual presenta un canvi dels usos del sòl d'una superfície per millorar la qualitat de vida de les persones que viuen en aquest barri i també per adaptar el municipi en el seu conjunt. Es defineixen com situacions destinades a la recuperació de l'activitat econòmica, la integració social i el medi físic i ambiental d'un territori. D'aquesta manera, la regeneració es refereix a la gestió i planificació d'àrees urbanes que ja existeixen, és a dir, no es planifiquen noves àrees urbanes sinó que s'incideix en les que ja estan desenvolupades (Roberts & Sykes, 2000; Nel·lo, 2010).

Els principals trets que es tenen en compte quan s'implementa una política urbana referent a la regeneració urbana són un enfocament integrat, l'articulació de xarxes d'actors intergovernamentals i l'equilibri interurbà. En primer lloc, s'ha d'identificar una possible solució als problemes tenint en compte els valors econòmics, socials, mediambientals i culturals. Posteriorment, es fa una detecció i formulació dels problemes mitjançant l'elaboració del programes mitjançant l'elaboració de programes en base de la cooperació i col·laboració entre actors públics i privats els quals estan vinculats amb els temes a tractar. Finalment, l'últim concepte fa referència al manteniment dels estàndards de desenvolupament socioeconòmic i de qualitat de vida dels diferents barris

i districtes de la ciutat en uns valors que no es diferenciïn notablement els uns amb els altres (Instituto Universitario de Urbanística de la Universidad de Valladolid, 2010).

Les grans metròpolis de les ciutats actuals d'Europa occidental estan sotmeses a un accelerat procés de canvi. Les fases que expliquen aquestes modificacions urbanes corresponen als següents escenaris anomenats dinàmiques de transformació. El primer escenari anomenat "de *dispersió*" és la situació en que després d'un llarg procés amb una gran tendència marcada per la concentració la població i activitats es dispersen sobre l'espai metropolità. Seguidament, la fase "d'*extensió*" es dona quan l'àrea urbana es dispersa progressivament sobre el territori per amb el temps, arribar a ser més extens. Finalment, durant la fase "d'*especialització*", la ciutat tendeix a especialitzar funcionalment cada una de les àrees que la formen en funció del conjunt (Nel-lo, 2002).

5.2. Els projectes de regeneració urbana a Europa i a l'Estat Espanyol

Barcelona no és l'únic cas de transformació urbana, també s'han desenvolupat aquest tipus de projectes a altres ciutats com és el cas de Manchester, al Regne Unit.

Manchester és una ciutat que es troba al nord-oest d'Anglaterra i una clara referència pel que fa la transformació urbana i les polítiques de regeneració. Tot va començar amb la indústria tèxtil i de cotó l'any 1600 quan va augmentar el seu ús. L'any 1780 es va construir la primera fàbrica de cotó de Manchester i gràcies a l'obertura de rutes navegables pels rius Irwell i Mersey, va ser el punt dominant d'intercanvi de cotó juntament amb la producció de tèxtils i l'obertura de grans comerços i magatzems. Degut a la importància tèxtil, al segle XIX la ciutat es va anar expandint com a part del procés d'urbanització provocat per la revolució industrial, convertint-se així amb l'epicentre de la producció a nivell mundial. Paral·lelament, va haver una explosió del pensament marxista i les polítiques d'esquerres molt vinculades amb la classe obrera i els discursos de Friedrich Engels. Ja al segle XX, el port de Manchester era el tercer més gran d'Anglaterra i l'arribada de vaixells era cada cop superior i de més volum. Arribat a aquest punt es va decidir tancar el port degut al desbordament d'aquests. Amb el tancament la indústria pesada va patir una gran crisi durant la dècada dels anys seixanta amb la pèrdua de casi 200.000 llocs de treball. La regeneració es va iniciar a partir de l'any 1980 i en dues ocasions es va optar a acollir els Jocs Olímpics per tal de tornar a potenciar la ciutat a nivell internacional (Carter, 2012). Davant d'aquest escenari, les antigues fàbriques de cotó van ser transformades en apartaments moderns i fins i tot es va construir a l'any 2006 un edifici de 47 pisos anomenat Beetham (Figura 3) el qual destaca per ser el més alt de Gran Bretanya fora de la ciutat de Londres.



Figura 3. Torre Beetham de Manchester. Font: Elaboració pròpia, durant un viatge d'oci l'any 2019.

Altrament i canviant d'escala, també s'han implementat aquest tipus de polítiques a barris de la ciutat com Trinitat Nova o el Raval, els quals van ser seleccionats perquè estan en una posició molt baixa respecte els indicadors del benestar social de Barcelona. No obstant, en els darrers anys tampoc hi ha hagut una notable millora en els aspectes que es volien potenciar, ja que tenint en compte l'Índex Sintètic de Desigualtats Socials (ISDS), el qual és una eina que utilitza l'Ajuntament de Barcelona per mesurar aquestes variables tenint en compte la dimensió econòmica (taxa d'atur), l'educativa (taxa de població amb titulació superior i de població amb formació insuficient) i la de salut (esperança de vida en néixer). S'observa que en el cas del Raval on es va implementar un Pla de Reforma Interior (1983) i un Pla de Rehabilitació Integral (1987) en el conjunt de Ciutat Vella, els indicadors mostren que segueix estant en les últimes posicions, juntament amb el barri de Trinitat Nova on també s'han impulsat programes de regeneració com el Pla Comunitari i Social l'any 1996 (Blanco, 2009).

5.3 El cas paradigmàtic del barri del Poblenou a la ciutat de Barcelona

El 22@ es un projecte de 200 Ha situat al districte de Sant Martí, al Poblenou que està en procés de regeneració urbana. L'objectiu principal d'aquest pla és transformar el sòl industrial del segle passat, el qual es destinava a activitats industrials, en el nou centre de productivitat i coneixement de Barcelona. Es vol dedicar aquest espai al desenvolupament d'activitats econòmiques enfocades a l'emprenedoria, el coneixement

i les noves tecnologies per així augmentar la competitivitat com a ciutat a nivell europeu. Malauradament, aquest canvi està tenint un gran impacte en els veïns i veïnes del barri ja que es senten amenaçats davant l'arribada de desenes d'empreses que s'instal·len al seu districte. Els agents que participen al Pla del 22@ tenen interessos contraposats perquè uns tenen les prioritats econòmiques per sobre de les socials i no tenen en compte la participació ciutadana. Les associacions de veïns i veïnes del Poblenou s'oposen a l'especulació, al turisme massiu i la gentrificació que es troba al seu barri a causa del canvi d'usos del sòl que s'està fent (Torrego, 2017).

En el cas de Barcelona, les polítiques estan formulades des de l'Ajuntament de Barcelona a partir de l'acord dels partits polítics que el formen. Un cop s'ha aprovat, la política passa a ser gestionada per una altra institució que és l'Institut Municipal d'Urbanisme, el qual gestiona les actuacions urbanístiques determinades pels òrgans de govern municipal. Actualment, està a càrrec de projectes com el Pla Especial d'Infraestructures del 22@, la transformació de les casernes de Sant Andreu, la remodelació de la Trinitat Nova, el desenvolupament del nou barri de Vallcarca... Tanmateix, els més beneficiats d'aquest tipus de polítiques són els propietaris del sòl, les immobiliàries ja que són els que fan el negoci perquè posen preu al sòl que s'ha de transformar. Per altra banda, les persones que acaben utilitzant aquests espais sotmesos a noves polítiques són els veïns i veïnes del barri.

Actualment, i 20 anys després de l'inici del projecte encara no s'ha assolit la meitat d'aquest degut a les modificacions del Pla General Metropolità que s'han anat fent, la darrera va ser l'any passat. Per altra banda, també hi ha una aturada de la construcció dels solars del 22@ que no tenen cap llicència ni cap planificació urbana tramitada.

El projecte s'implementa com a resposta de la necessitat de reformular el sistema productiu del districte de Sant Martí de Provençals. El propòsit inicial de la ciutat de Barcelona es col·locar la ciutat dins de la xarxa global de ciutats que competeixen dins del mercat de les tecnologies i informació (Torrego, 2017). Segons Manuel Castells o David Harvey, les ciutats es converteixen en llocs atractius per la ubicació dels nodes estratègics a escala global (Borja, J. et al., 1998). Saskia Sassen (2005) destaca l'impacte de les noves tecnologies en el paper de les ciutats com a entitats econòmiques i la forma en què la seva orientació cap als mercats d'escala global afavoreixen major desigualtat. Les ciutats passen d'estar involucrades en les economies de la seva regió a situar-se a escales globals i geografies transnacionals.

La ciutat de Barcelona ha passat per diferents canvis de model econòmic lligats amb les transformacions del paisatge urbà. L'adaptació de Barcelona i el seu posicionament dins

dels mercats globals no es pot entendre sense tenir en compte la mobilització d'infraestructures i actuacions en diferents punts de la ciutat que es van iniciar com a preparació dels Jocs Olímpics de l'any 1992. L'anomenat "model Barcelona" neix durant la dècada dels anys 80 com un pla per realçar la posició de la ciutat en una escala més global. Arrel de l'esdeveniment de l'any 1992 es va aprofitar per realitzar un seguit de grans intervencions per resoldre punts de la ciutat, a part d'instaurar projectes de gran envergadura com són la Ronda de Dalt o les instal·lacions de la Vila Olímpica. La ciutat s'estava preparant pel gran esdeveniment, el qual estaria a ulls de tot el món (Torrego, 2017). Les modificacions van suposar un èxit notable, ja que va permetre que la ciutat de Barcelona es donés a conèixer i com a conseqüència rebés inversions exteriors.

Un dels entesos en el model de Barcelona, Horacio Capel, situa el primer moment de projecció internacional de Barcelona justament en mig d'aquest procés de reconversió del paisatge urbà: *"Se pasó de las pequeñas actuaciones a los grandes proyectos, de la prioridad por los barrios y la calidad de vida de los vecinos a la competencia mundial. Ahora es toda la ciudad la que se equipa para competir en el mercado global. Es seguro que había argumentos para ello y fuerte consenso social; también que los efectos fueron, en general, positivos para la ciudad. Los Juegos Olímpicos tuvieron una gran incidencia en Barcelona, especialmente en creación de infraestructuras. En aquellos años a nivel municipal la apuesta de Ayuntamiento por la competitividad internacional aportó una actitud favorable a la inversión de grandes grupos inmobiliarios internacionales."* (Capel, 2005).

Malauradament, a partir de la celebració dels Jocs Olímpics de l'any 1992, els primers projectes basats en l'escala local i l'espai públic van quedar eclipsats pels projectes de més magnitud i que tenien possibilitats econòmiques més elevades. En aquest moment, juntament amb el projecte del 2004 del Fòrum de les Cultures s'afegeix el projecte del 22@ i el canvi de model econòmic cap l'àmbit de la informació, tecnologies i emprenedoria. Per primer cop, enlloc de tirar a terra o traslladar les infraestructures a la perifèria, es va apostar per incorporar un projecte de depuradores, plantes tèrmiques i incineradores. Aquesta decisió és clau per les actuacions urbanístiques que es durant a terme al districte de Sant Martí de Provençals i que influiran en el desenvolupament del 22@. La protecció històrica del barri industrial té els seus orígens a Gran Bretanya durant els anys cinquanta i no s'expandeix cap a Europa fins a quaranta anys més tard (Dot et al, 2015).

En els últims anys, la ciutat de Barcelona està patint una sèrie de canvis que venen donats pel desenvolupament de les activitats socioeconòmiques, juntament amb les

necessitats de la població que es veuen reflectides en la constant elaboració de les polítiques urbanes. És per això que s'estan implementant un seguit de canvis per a la millora del benestar de les persones i la cohesió social.

PART II: Anàlisi de la transformació urbanística del 22@ (2000-2021)

Capítol 6 – Antecedents històrics i configuració urbanística del districte de Sant Martí

Aquest districte situat al litoral nord de la ciutat de Barcelona s'estenia des de prop del Riu Besòs fins a la muntanya del Carmel passant per la costa barcelonina. Es va formar a causa de l'acumulació de sediments que provenien del riu però també per causes antròpiques quan es va començar a construir al port de la ciutat al voltant del segle XV. Durant el segle XVII els terrenes de cultiu van esdevenir prats d'indians que van aprofitar els baixos preus i la gran presència d'aigua que oferia.

Com ja s'ha mencionat anteriorment, el municipi de Sant Martí de Provençals va ser annexionat a la gran ciutat l'any 1897. Es caracteritzava per ser un territori destinat a les activitats agrícoles (Figura 4). Degut a la seva topografia les terres eren humides i pantanoses, amb el temps van anar evolucionant cap a terres de conreu i pastura. El preu del sòl era molt baix i va beneficiar a l'aparició dels indianes, els quals amb els anys anirien portant les indústries i establint-se en barris en aquest indret.



Figura 4. Fotografia de la masia Can Canals a Sant Martí de Provençals. Font: Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí.

Un dels esdeveniments més importants de la història del país va tenir lloc en aquest indret, ja que l'any 1898 el primer ferrocarril d'Espanya passava per la platja del Poblenou en el seu trajecte de Barcelona a Mataró. Pocs anys després, la línia de tren en direcció a Granollers també passava per la part nord del Poblenou. Les vies del tren es van consolidar com a fronteres físiques que separaven un indret de l'altre, però alhora van ser molt beneficioses pel desenvolupament urbà de la zona.

En l'origen del planejament del Pla Cerdà, el qual incideix en el districte de Sant Martí de Provençals, es va dissenyar una quadrícula anomenada Eixample que englobava el territori que quedava extramurs de la ciutat de Barcelona. L'enginyer i insigne urbanista

defensava l'equilibri entre els valors de la ciutat i del món rural: "Ruralitzeu allò que és urbà, urbanitzeu allò que és rural" (Cerdà, I, 1867) . Amb aquesta afirmació Cerdà justificava el criteri que havia utilitzat en el disseny del Pla de l'Eixample, en el qual va adoptar els avantatges del món rural a la ciutat alhora de crear i repensar els habitatges, així tenint en compte les comoditats que les persones havien de tenir per viure a la ciutat.

Gràcies als plànols de Cerdà que representaven la situació dels voltants de l'antic nucli de Barcelona, sabem que l'any 1855 hi havia 4 nuclis que formaven el districte de Sant Martí: Icària, el Clot, El Camp de l'Arpa i la Llacuna. En aquesta àrea s'hi trobaven 57 fàbriques on hi treballaven casi 3.000 persones d'un total de 7.000 que residien en aquesta zona, el valor restant encara es dedicava a les activitats del camp.

En els següents anys es van instal·lar moltes fàbriques arrel dels canvis polítics, la transformació de les terres edificables i l'enderrocament de la ciutadella militar. L'any 1888 a Sant Martí ja hi havia 243 fàbriques instal·lades i paral·lelament la seva població també va créixer fent que aquest any fossin 26.000 habitants. L'any de la seva annexió a Barcelona ja eren vora 40.000 habitants.

A finals del segle XIX, va ser un dels punts amb major concentració industrial de tota Espanya. Anys després les activitats de vapor van quedar eclipsades per l'electricitat i altres indústries relacionades amb el tèxtil, metall, olis, vins... (Huertas, 2001).

Les edificacions que es trobaven en aquest territori eren masies com Can Riera, Can Planas o Ca l'Arnó i l'església. El nucli es va desenvolupar com a conseqüència de les onades migratòries internes dels anys 50 – 80 i amb l'aprovació al 1958 del pla parcial del sector, el qual va activar la urbanització fent que es construïssin nombrosos blocs de pisos que havien d'acollir l'alta densitat de població que tenia el barri. L'eix principal de l'articulació de Sant Martí de Provençals és la Rambla Guipúscoa, la qual amb la reivindicació dels veïns ha anat millorant en els aspectes de serveis públics i equipaments i en els darrers anys la comunicació de transport amb l'arribada de la L2 de metro.

Per altra banda, durant el segle XX davant l'escenari de la crisi econòmica i l'inici de la guerra civil va decaure el nombre de fàbriques en funcionament i moltes es van tancar o van passar a treballar en espais més petits mentre es llogava una part d'elles. Gràcies a aquest esdeveniment els carrers de l'eixample van quedar més oberts degut al tancament de les fàbriques i es va poder construir nous habitatges. Cal destacar que l'any 1953 es va començar a implementar a partir del Pla Comarcal la zonificació, la qual caracteritzava les zones i les regulava a partir dels usos del sòl i el volum edificatori. Es van tenir en compte els criteris de volum, ocupació màxima, ús del lloc aïllat i regulació.

Amb aquesta classificació es van distingir 39 zones concentrades en: habitatges, industrials, zones especials, zones mixtes, zones verdes, zones rurals i parcs. En aquell moment al Poblenou hi havia establerta la “Mediana Indústria” que feia referència a que només es podien construir edificacions de caràcter industrial si complien un seguit de mesures determinades i negava la construcció de nou habitatge en aquella zona. A partir dels anys 60 es va donar un escenari de desindustrialització a partir de l'èxode de les indústries cap a fora del Poblenou, com a conseqüència van quedar molts solars desocupats que van ser aprofitats com a magatzems, tallers o empreses de transport.

L'any 1976, el Pla General Metropolità va designar les àrees de la “Mediana Indústria” que s'havien triat amb el Pla Comarcal de l'any 1953 amb la clau 22a que feia referència a l'ús industrial. Es va seguir amb la sensació de disconformitat perquè els habitatges construïts abans de l'any 1953 que hi havia en aquesta zona van seguir caracteritzats com ús exclusivament industrial. En aquesta zona industrial es dedicaven molt pocs espais a l'equipament o espais lliures. El pla general només tenia en compte algunes esglésies i alguna zona verda propera al gran cementiri del Poblenou. Els paràmetres d'edificació del PGM per la zona 22a es basaven en els usos industrials, edificabilitat $2,00 \text{ m}^2\text{st}/\text{m}^2$ (Índex d'edificabilitat bruta del sector i del polígon) i ocupació de la parcel·la al 90%.

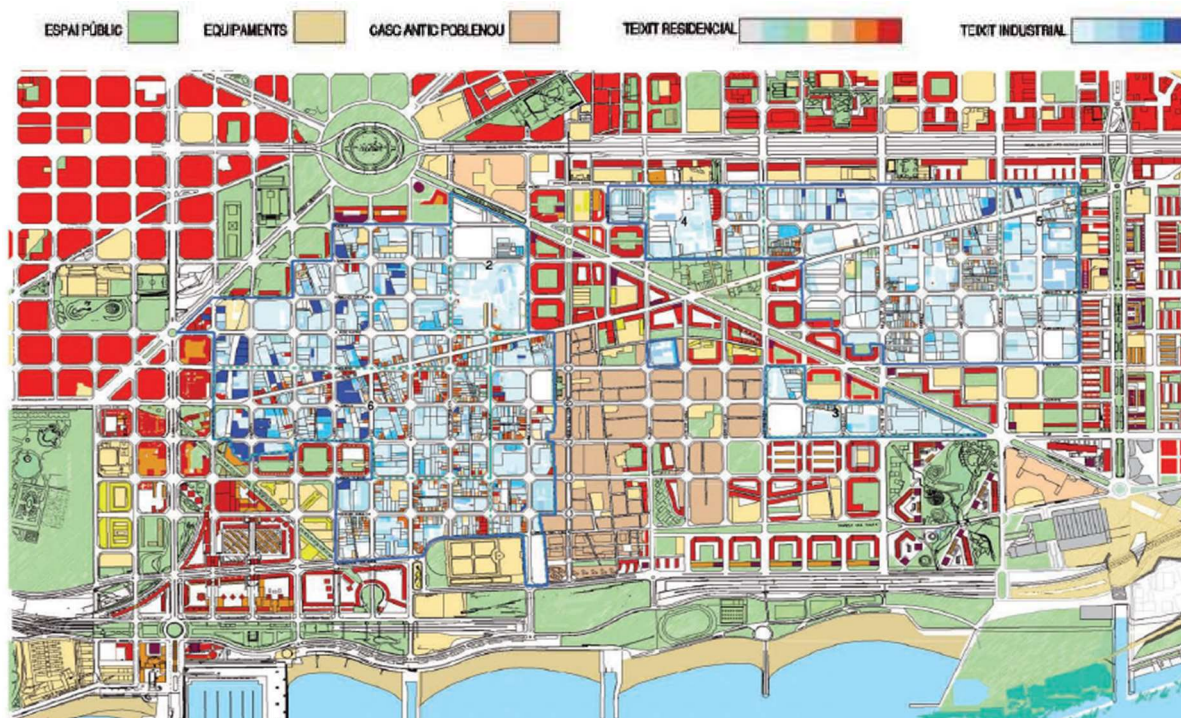


Figura 5. Plànol de l'estat en que es trobava el 22@ l'any 2000 durant l'aprovació de la MPGM. Font: 22@ Barcelona, 10 anys de renovació urbana (Ajuntament de Barcelona, 20210)

Durant els darrers anys del segle XX, van donar-se grans actuacions en aquesta àrea. Es van iniciar els enderrocament a Icària per construir la Vila Olímpica i els de les barraques de darrere del Cementiri, es va remodelar la Rambla fins a la Gran Via, la inauguració del tram del Cinturó Marítim i del tram de la Diagonal fins al Besòs amb noves zones residencials, la construcció del Front Marítim, la desaparició de la línia del ferrocarril per la costa...

Durant aquests últims anys abans de l'aprovació del la MPGM es va declarar com a degradació urbana tots els sòls de caràcter industrial de Barcelona i alhora també es trobaven problemes de convivència entre els habitatges i els usos industrials. Aquest escenari va provocar la necessitat d'elaborar un document on constés que calia una regeneració en aquesta àrea.

Fins que finalment a l'any 2000 s'aprova la Modificació del Pla General Metropolità per a la renovació de les àrees industrials del Poblenou – Districte d'activitats 22@bcn i es comença amb la transformació dels usos industrials 22a, el nou districte que potenciarà activitats tecnològiques, emprenedores i de la informació.

El 22@ es situa dins del districte de Sant Martí de Provençals, concretament en els barris del Poblenou, el Parc i la Llacuna del Poblenou, Provençals del Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou, el Besòs i el Maresme i Diagonal-Mar i el Front Marítim del Poblenou al nord-est de la ciutat de Barcelona. La posició del districte destaca per la seva centralitat i connexió amb la resta de la ciutat. Al nord s'hi situa la nova estació Sagrera – Sant Andreu de trens d'alta velocitat, que permetrà descentralitzar l'activitat de moviments de l'estació de Sants i alhora aproparà a les persones que es dirigeixin exclusivament a Barcelona per motius empresarials al 22@.

Altrament, el 22@ es desenvolupa al voltant de l'avinguda Diagonal, la qual té funció d'eix fronterer entre la part Nord i Sud. També és una via d'unió que facilita la mobilitat a peu o amb tram des de la zona de la Plaça de les Glòries fins a la Plaça de Llevant, on s'hi troben edificis destinats a les activitats del districte com el Centre de Convencions Internacional o el Campus Est de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

Seguint la línia del front litoral del Besòs trobem el Port Olímpic i la Vila Olímpica, actuacions que es van dur a terme amb motiu de la rebuda dels Jocs Olímpics a la ciutat l'any 1992, poc abans de que s'originés el projecte de transformació urbana al districte de Sant Martí de Provençals.

El projecte del 22@ s'emmarca dins de tres objectius:

- Renovació urbana davant la necessitat de substituir els usos industrials que han quedat obsolets al Poblenou i convertir aquest espai en un territori equilibrat en els seus usos, compacte i divers en el qual hi convisin els habitatges protegits, parcs i zones verdes i equipaments que beneficiïn el nivell de benestar.
- Renovació econòmica pel que fa l'oportunitat de transformar un indret que en el seu moment va tenir un auge d'activitats econòmiques en un espai dedicat a les activitats que mouen el sistema a dia d'avui com són els àmbits tecnològics, cultural i científics entre d'altres. Es vol convertir Barcelona en una ciutat innovadora i dinàmica dins de l'escala internacional.
- Millorar la revitalització social per afavorir les relacions entre els diferents grups de persones i empreses que treballen en el mateix lloc. Recolzar projectes que emprenen les entitats de veïns en els diferents àmbits del barri, empreses i fomentar la seva col·laboració entre ells i les institucions.



Figura 6 . Mapa de situació del Districte 22@. Font: Elaboració pròpia a partir de cartografia de l'ICGC.

Tal com mostra la Figura 6, hi ha una connectivitat estratègica en forma de triangle en els diferents punts de la superfície transformada que permet desenvolupar un nou ús del sòl en una zona que estava obsoleta. Té en compte l'accessibilitat al centre tecnològic i empresarial des de fora de l'àmbit urbà a partir de la construcció de la nova Estació Central del Tren d'Alta Velocitat (TAV) i paral·lelament està situat en uns eixos molt centrals i accessibles des de qualsevol part de la ciutat.

Aquesta extraordinària centralitat i connexió envers la ciutat es dona gràcies al principals eixos que es van dissenyar en el projecte de la trama urbana de Cerdà l'any 1860 (Figura 7).

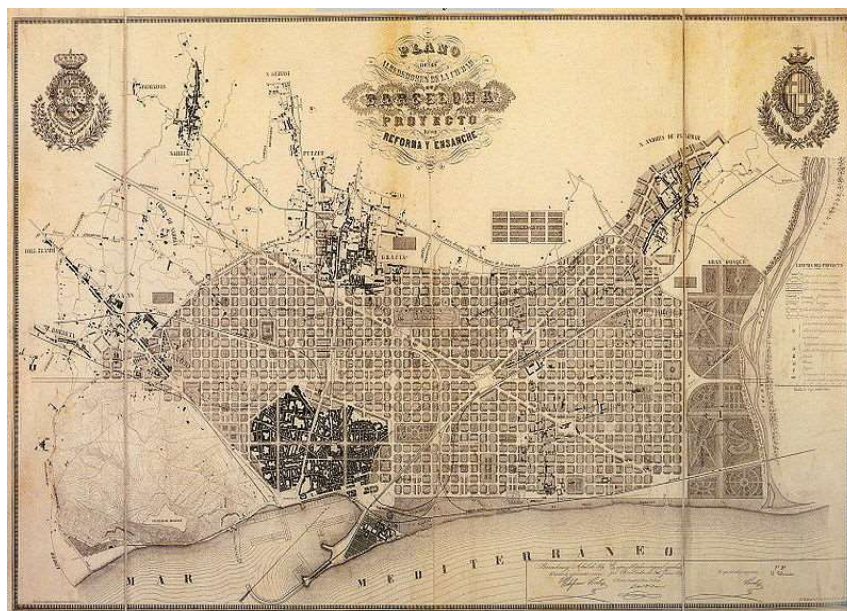
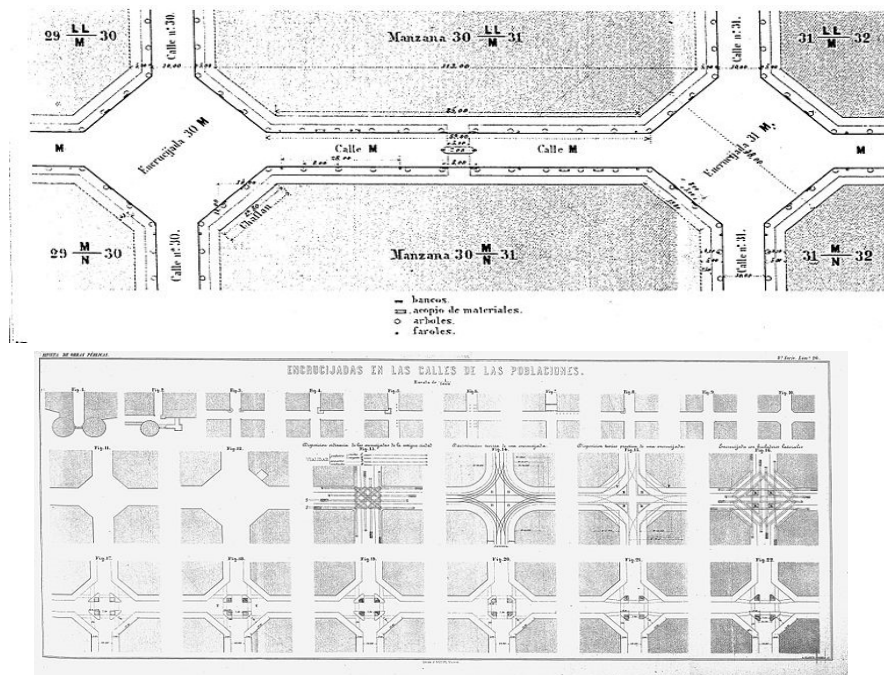


Figura 7. Pla de l'Eixample de Barcelona l'any 1859 i del projecte per a la seva millora i ampliació. Font: Museu d'Historia de la Ciutat, Barcelona.

El Pla Cerdà va establir els criteris del pla hipodàmic d'estructura quadriculada de mansanes les quals feien 113,3 metres i es disposaves des del Besòs fins a Montjuïc amb carrers d'entre 20 i 60 metres (Figures 8 i 9). En un primer moment les mansanes només tenien edificat dos dels costats i per tant només cobria un valor total de 800.000 persones. Amb aquesta regla de tres i seguint les tendències demogràfiques cap a l'any 1900 l'Eixample ja s'hauria ocupat en la seva totalitat, és per això que l'arquitecte va haver de densificar-lo. Els xamfrans de les mansanes es van dissenyar amb un angle de 45° per donar una millor visibilitat alhora de creuar les cruïlles. Tanmateix, dins del disseny de la quadrícula va poder encaixar els jardins o parcs i els serveis essencials. Aquest projecte va durar prop d'un segle fins que finalment es va executar. Tot i així, mai s'han arribat a dur a terme totes les seves directrius que s'especificaven al pla, ja

que aquest s'ha anat transformant entorn als interessos dels propietaris del sòl i l'especulació.



Figures 8 i 9 . Plànol de la distribució dels carrers i cruïlles de l'Eixample l'any 1859. Font: Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona.

Durant revolució industrial (segle XIX), els factors de producció van passar de ser agrícoles a industrials, aquests últims ubicats a les ciutats degut a l'abundant mà d'obra i millor connectivitat. Aquest succés va implicar una densificació massiva i descontrolada dels medis urbans, fet que comportà una pujada dràstica de la mortalitat per epidèmies, causades per les pèssimes condicions higièniques. Així, el projecte de l'Eixample de Barcelona neix de la necessitat d'eliminar les muralles de la ciutat i ampliar la metròpolis per garantir una millor situació higiènica pels habitants. L'any 1844 Miquel Garriga i Roca es va oferir a l'Ajuntament de Barcelona per fer la proposta de l'Eixample. Mentrestant, l'any 1855 el Ministeri de Foment va encarregar l'aixecament del plànol topogràfic a Cerdà, qui va anar més enllà i amb el seu coneixement va començar a plantejar, sense cap encàrrec, com s'hauria d'urbanitzar la ciutat fora de les muralles. Instantàniament, l'Ajuntament de Barcelona va crear un concurs públic envers la temàtica del pla per a l'eixample ja que no estaven d'acord amb què Cerdà fos l'encarregat de dur a terme les actuacions. No obstant, a mitjans de l'any 1859 el govern central va aprovar el disseny de pla de l'eixample de Cerdà a partir d'una reial ordre. Paral·lelament, Antoni Rovira i Trias va ser el guanyador del concurs públic per una majoria aclamadora i el jurat del concurs per part de l'Ajuntament es va abstenir d'avaluar el projecte de Cerdà. El projecte d'Antoni Rovira i Trias, s'estructurava en forma de malla circular al voltant de la ciutat adquirint una estructura radial que tenia com a referència la part emmurallada en

aquell moment que correspon actualment al Barri Gòtic i Raval. La distribució de l'espai quedava dividida en tres àrees que tenien en compte les activitats econòmiques de la població, la jerarquització de l'espai i els serveis públics. Per Rovira el centre es trobava a Plaça Catalunya mentre que per Cerdà plantejava anar més enllà i obrir-se més en el territori i establir la centralitat a la Plaça de les Glòries. Finalment, el 8 de juny del 1860 es va executar definitivament el Pla Cerdà.

En un inici el creixement de la ciutat cap a la zona fora de les muralles no va ser gaire notable degut a la manca d'infraestructures i les distàncies entre un punt i l'altre. Tot i així, als anys 70 es va començar a invertir amb negocis a la nova zona i va fer que el canvi s'accelerés, ja que va coincidir amb l'arribada dels indians que provenien de les colònies d'Amèrica amb grans capitals a destinar a l'Eixample.

L'any 1888 Barcelona va acollir l'Exposició Universal que li va permetre renovar forces zones i també augmentar els serveis públics. Els grans canvis però, no van arribar fins a final del segle XIX amb la corrent modernista i l'auge de la burgesia, la qual va fer créixer l'Eixample a partir de la inversió en edificis que destinaven al lloguer. Aquest fet va ser conseqüent l'any 1897 quan es van integrar nuclis que aleshores eren municipis independents com Sant Martí de Provençals, Gràcia, Sants, Sant Andreu de Palomar, les Corts i Sant Gervasi de Cassoles.

El Pla Cerdà va aportar l'ordre urbanístic que la ciutat de Barcelona no havia tingut en els seus orígens. El planejament estava pensat per beneficiar la mobilitat, l'enllumenat, l'arbrat, els punts de trobada de la societat barcelonina i les xarxes d'abastiments de serveis públics. Sobretot, va lluitar perquè el seu urbanisme fos igualitari i homogeni tant entre classes socials com per la facilitat de les persones i vehicles alhora de desplaçar-se, ja que ambdues vies presentaven les mateixes característiques i no hi havia cap prioritat destacable en elles. Totes les illes de cases tenien les mateixes característiques, espais enfocats a l'habitatge privat amb un pati interior que beneficiava a tots els convivents ja que els hi entrava llum solar natural i sobretot eren espais fàcils de ventilar, els aspectes higiènics eren una de les seves màximes fixacions. La llum natural es va donar gràcies a l'orientació en que estan enfocades les illes de cases i les vies. Aquestes estan unes paral·leles al mar i d'altres perpendiculars, i així els vèrtexs de les mansanes coincideixen amb els punts cardinals i fa que en algun moment del dia hi entri la llum natural. Seguint la mateixa línia, va potenciar en la seva mesura la presència dels jardins en l'interior de les mansanes. També va situar arbres en els carrers, concretament amb plataners després d'haver estudiat quin seria l'espècie idònia pel conjunt de Barcelona. La prioritat de Cerdà era oferir a les persones un habitatge

amb les condicions idònies per poder-hi viure i deixava en segon pla l'aparença de les façanes. Cal destacar aquest aspecte en el seu pensament ja que en la majoria dels casos es dona prioritat a la imatge que donaran els edificis per sobre de les comoditats dels que hi habiten en ells. Afortunadament, l'arquitecte va saber resoldre ambdós aspectes amb resultats més que notables.

A part de la higiene a Cerdà també li inquietava el tema de la mobilitat. Es per això que va establir una mesura igual per tots els carrers de l'Eixample i evitar grans aglomeracions de persones. Alhora també va tenir en compte que en els següents anys augmentaria el transport de motor privat per la ciutat i aquest hauria de tenir el seu espai separat del dels vianants. El seu pensament anava més enllà del present i s'avançava als esdeveniments que creia que la societat desencadenaria en els següents anys. A més a més, va pensar en el transport ferroviari i el va incloure també en el planejament de l'Eixample.

Capítol 7 – Estructuració del projecte 22@ i identificació dels principals agents urbans

El 22@ es un projecte de 200 Ha situat al districte de Sant Martí, al Poblenou que està en procés de regeneració urbana. L'objectiu principal d'aquest pla és transformar el sòl industrial del segle passat, el qual es destinava a activitats industrials, en el nou centre de productivitat i coneixement de Barcelona. El nom del projecte va donat pel tipus d'ús del sòl "22a" i la nomenclatura "@" en referència a les activitats de caràcter tecnològic (Bàguena, 2003). Es vol dedicar aquest espai al desenvolupament d'activitats econòmiques enfocades a l'emprenedoria, el coneixement i les noves tecnologies per així augmentar la competitivitat com a ciutat a nivell europeu. Tanmateix, cal destacar que aquest canvi no és atzarós ni propi de Barcelona, ja que en altres ciutats ja s'ha aplicat aquest tipus d'estratègies per encaminar les seves economies fora de la crisi industrial (Ajuntament de Barcelona, 2001).

L'Ajuntament de Barcelona va aprovar aquesta modificació al PGM el 27 de juliol de l'any 2000 i s'inicia una nova etapa de planificació que no té una fi establerta. A dia d'avui segueix en procés i no hi ha cap estimació de la seva implementació total, ja que els canvis urbanístics són constants (Dot et al., 2009).

Malauradament, aquest canvi està tenint un gran impacte en els veïns i veïnes del barri ja que es senten amenaçats davant l'arribada de desenes d'empreses que s'instal·len al seu districte. Els agents que participen al Pla del 22@ tenen interessos contraposats perquè uns tenen les prioritats econòmiques per sobre de les socials i no tenen en

compte la participació ciutadana. Les associacions de veïns i veïnes del Poblenou s'oposen a l'especulació, al turisme massiu i la gentrificació que es troba al seu barri a causa del canvi d'usos del sòl que s'està fent. Tal com explica Bernat Rexach (2017), el barri s'ha convertit en un espai ple de turistes que s'instal·len en massa i provoquen molèsties als veïns com l'augment de soroll i la pujada de la demanda, ja que paral·lelament provoca un augment dels preus dels pisos. Laura Aznar (2017) assegura que els veïns es senten literalment com "figurants d'un gran decorat" perquè veuen com la ciutat promociona grans campanyes com "Barcelona posa't guapa" o "La millor botiga del món" per atraure turistes i grans inversors del món hotel·ler a Barcelona mentre que els únics afectats són la gent del Poblenou al veure com es va trencant l'essència del seu barri. En els darrers anys aquests barris s'han posat de moda per la seva manera de viure i fer dins de la gran ciutat, fenomen del qual provoca controvèrsies en l'espai públic, crea dificultats per mantenir els comerços locals i puja la contaminació davant l'arribada de creuers, avions, autocars... Per altra banda, els punts que més afecten són la pressió immobiliària i l'encariment dels preus de lloguer.

El projecte del 22@ no detalla l'ordenació del territori perquè planteja una flexibilitat de transformació que s'adapti a cada projecte nou que es desenvolupi. La ciutat ha deixat de ser un punt d'intercanvi de béns materials i evoluciona cap a l'intercanvi d'informació i idees, és a dir, hi ha més interacció. El 22@ trenca amb el Pla General Metropolità de 1976 i estableix el concepte d'espai productiu on es prioritzen la convivència d'usos (usos tecnològics, oficines, hotels, habitatges, comerços, dotacions comunitàries i equipaments del sistema productiu).

7.1 Els agents urbans del 22@

El projecte del 22@ engloba un conjunt d'actuacions que necessiten la participació de diferents agents públics tant d'àmbit públic com privat. És per això, que han de treballar conjuntament i establir un acord en comú per tirar endavant aquests projectes. El conjunt d'actors que participarà en el projecte establirà unes pautes concretes d'interacció relacionades amb la política en qüestió i s'anomenarà àrea o domini de polítiques, estarà format per un seguit de regles i normes (Burstein, 1991). En primer lloc, els agents que participen en aquest tipus d'actuacions estan condicionats segons el grau d'incidència de la política que es vol dur a terme. El nombre d'agents, també es veu condicionat pel tipus d'objectius que es volen assolir, ja que la seva importància determinarà la presència d'uns i d'altres. En el cas de les actuacions que estan més enfocades al desenvolupament socioeconòmic del municipi hi predominaran actors dedicats al sector

administratiu perquè són qui pot proporcionar els recursos que es necessiten. Per altra banda, les accions orientades a les millores del benestar dels ciutadans seran les associacions i entitats veïnals qui tinguin el major pes en la participació. Els agents urbans que formen part d'aquest tipus de política es poden dividir en tres grans grups: el sector administratiu/polític, el sector empresarial i el sector dels ciutadans. El principal agent públic que participa en les polítiques de regeneració urbana és l'Ajuntament, en aquest cas el de Barcelona. Aquest òrgan és l'encarregat de presentar i dissenyar el projecte que vol implementar a la ciutat. Després són els diferents càrrecs de l'administració local els que voten a favor o en contra de l'aplicació de la proposta. Si aquesta té com a resultat una majoria a favor passa a una altra institució anomenada Institut Municipal d'Urbanisme (IMU) que és qui gestiona les obres de les infraestructures urbanístiques. Cal destacar que l'IMU és des del 2018 una entitat pública empresarial local que té un caràcter jurídic públic vinculat a l'Ajuntament de Barcelona adscrit a la Gerència d'Urbanisme de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat. Concretament, s'encarrega d'executar les tasques necessàries per la transformació urbanística dels àmbits que ho necessiten mitjançant les modalitats de cooperació i expropiació.

Altrament, s'ocupa de la redacció dels projectes i execució de les obres urbanístiques que encarregui l'ajuntament, juntament amb la coordinació de les noves actuacions de rehabilitació dels edificis i espai públic perquè esdevinguin, per exemple zones de baixa gentrificació. Un altre agent urbà important és el promotor immobiliari, aquest té un caràcter privat i promou la construcció i la venda d'habitatges o naus industrials. En les seves mans hi ha la decisió, programació i finançament de les obres d'urbanització a partir de recursos propis o aliens. El seu paper es troba d'intermediari entre els propietaris del sòl i el comprador. Per l'altre, el propietari del sòl és l'encarregat de vetllar pel sòl assumint les despeses i mantenint vigents els terminis d'edificació. Ambdós, són grans beneficiaris dels projectes de regeneració urbana perquè es necessita canviar l'ús del sòl i modificar-lo per extreure'n un major rendiment.

Respecte al sector empresarial es troben majoritàriament les empreses que es volen establir en una àrea on s'estan fent actuacions de regeneració urbana ja que destinen un espai a un tipus d'activitats com és el cas del 22@ que s'enfoca a l'emprenedoria, coneixement i desenvolupament d'activitats tecnològiques. Les principals empreses que s'hi troben estan enfocades a la creació de contingut audiovisual, al mercat nacional de valors, energies sostenibles, serveis jurídics... Establir-se en aquest conjunt dona un alt prestigi a l'empresa a nivell internacional i també se'n beneficia el conjunt de la ciutat ja que es dona a conèixer com a nucli que promou accions desenvolupades en el marc de

la comunicació i empenedoria d'activitats tecnològiques. També les instal·lacions que s'hi troben són molt més modernes a les d'altres punts de la ciutat com poden ser les empreses que es troben a Passeig de Gràcia i voltants. D'altra banda, aquest districte s'acaba de complementar amb la presència d'hotels d'alt renom els quals allotgen a les persones que visiten les empreses o que assisteixen a activitats que es donen dins d'aquest àmbit. Per tant, els hotels que hi ha estan especialitzats en rebre aquest perfil d'hostes.

Tanmateix, s'hi estan establint edificis universitaris com la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat de Barcelona o la Universitat Oberta de Catalunya per reforçar la visió de recerca i investigació per part d'institucions de formació envers al conjunt del districte. Aquesta política de regeneració urbana està enfocada a substituir el sòl industrial per noves empreses i edificacions enfocades al desenvolupament d'activitats empenedores, tecnològiques i comunicatives, les quals desprenen grans quantitats de calor degut a les actuacions que promouen. És per això que s'ha establert una xarxa urbana de calor i fred a càrrec de l'empresa Districlima¹ per regular aquestes emissions i alhora oferir solucions energètiques sostenibles per tal de reduir les emissions de CO₂, millorar la qualificació energètica...

Finalment, els agents urbans que més poden aportar a una política de regeneració urbana és la participació ciutadana perquè són qui habita al barri on es duen a terme aquestes actuacions de millora. Les associacions de veïns i veïnes a través d'iniciatives o debats on es reuneixen amb entitats de l'administració local expressen les seves necessitats per intentar aconseguir convèncer als càrrecs administratius de les accions que volen canviar.

Capítol 8 – 22@: cap a un nou model urbà?

La Modificació del Pla General Metropolità (MPGM) presenta un canvi dels usos del sòl d'una superfície per millorar la qualitat de vida de les persones que viuen en aquest barri i també per adaptar el municipi en el seu conjunt. Es defineixen com situacions destinades a la recuperació de l'activitat econòmica, la integració social i el medi físic i ambiental d'un territori. En el cas del 22@ va ser un Pla que es va originar a l'any 2000 amb l'objectiu de dur a terme una renovació urbana i econòmica en 200 hectàrees del territori que havien esdevingut industrials durant el segle passat al barri del Poblenou

¹ Districlima. Redes de calor y frío (2014). <http://www.districtlima.com/ca>

(Báguena, 2003). Tot i així, en els darrers anys el ritme de construcció ha patit una desacceleració.

La transformació del 22@ es va iniciar per dos motius principals que són la renovació i diversificació necessària del barri que havia acollit totes les activitats industrials de la ciutat durant el segle passat i l'auge de les noves tecnologies de la comunicació i informació (TIC) a la nostra societat (Dot et al., 2009). La situació inicial de l'àrea d'estudi estava repartida de la següent forma: De cara a l'any 2014 es van establir uns objectius per completar projectes com el desenvolupament d'un clúster de *smart cities* i el projecte Smart Cities Campus 22@, els quals segons el portal web de l'Ajuntament de Barcelona es van establir a partir de l'any 2016 a l'antiga fàbrica de Ca l'Alíer després d'haver passat per una rehabilitació durant el període dels anys 2015-2016. Paral·lelament també es preveia desenvolupar conjuntament amb altres administracions i institucions els projectes de Diagonal-Besòs Campus 22@² i el Knowledge Economy Yard (KEY). Ambdós projectes volien donar més prestigi al Pla del 22@ aportant l'arribada de projectes de nova activitat de recerca en els sectors de les energies, mobilitat sostenible, tecnologies de materials i enginyeria biomèdica entre altres. Malgrat això, el primer dels projectes va ser inaugurat a mitjans de setembre de 2016 a càrrec de la Universitat Politècnica de Barcelona (UPC), aquest nou model universitari està enfocat a la investigació i innovació de cara al sector productiu. El seu objectiu principal es potenciar l'activitat econòmica en aquelles branques de coneixement i sectors que esdevenen estratègics tant per Barcelona com pel conjunt autonòmic. Pel que fa el projecte Knowledge Economy Yard (KEY), és una iniciativa que pretén atreure i retenir talent per reforçar la capacitat de la ciutat i de Catalunya i convertir el territori en un espai de noves inversions amb un alt valor afegit per l'economia. Aquest projecte es duu a terme al Campus Diagonal Besòs i es vol que hi participin agents tant públics com privats per crear un espai internacional de coneixement, augmentar les projectes i les institucions que treballen en aquest campus i incrementar les sinergies amb la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). La proposta es va desenvolupar durant l'any 2015.

Finalment, una de les propostes que es volia completar l'any 2014 va ser l'Oficina d'Atenció a l'Empresa per tal de donar un servei d'informació a les empreses, emprenedors locals i internacionals. La seva ubicació es troba a l'edifici de Barcelona Growth. Anteriorment aquesta empresa ja havia estat en funcionament però en les dues últimes legislacions de l'Ajuntament de Barcelona es va prescindir dels seus serveis fins a finals de 2020 que l'alcaldeessa Ada Colau la va reactivar per tal de fomentar el lideratge

² El Campus Diagonal-Besòs. Barcelona. Disponible a: <https://www.btec.cat/es/menu-lateral/campus-diagonal-besos>

i impulsar la administració al barri del Poblenou. Arrel d'aquestes iniciatives per part de l'administració local de Barcelona, s'observa l'esforç per crear un nou districte on s'atreguin noves empreses innovadores i es consolidin com a motor de desenvolupament de Barcelona. Aquestes empreses acaben apareixent en nuclis o centres urbans amb una alta dinamitat amb la preparació necessària per acollir nous punts de coneixement anomenats Urban Knowledge Hubs (Pallarès – Barberà, 2006).

8.1 Anàlisi del document Modificació del PGM per a la Renovació de les Àrees Industrials Poblenou

Aquest apartat es basa en el document de l'aprovació provisional redactat per l'Ajuntament de Barcelona datat a l'abril del 2000 en relació a les actuacions al Poblenou, tot i que fins el 27 de juliol de 2000 no es va aprovar definitivament. L'any 2003 es va dedicar a la redacció del Pla especial de reforma interior del sector de ponent limitat pels carrers Llull i Pujades juntament amb la reivindicació de la conservació del patrimoni industrial del barri.

La durada inicial del projecte era de 15 a 20 anys, en els quals es volia construir 3.200.000 m² de sostre nou i rehabilitat per als nous usos tecnològics i terciaris. Per altra banda, de 3.500 a 4.000 habitatges serien sotmesos a règims de protecció. Finalment, es volia destinar 220.000 m² de sòl a espais per noves zones verdes i equipaments que oferirien nous llocs de treball a 100.000 i 130.000 persones.

La complexitat d'aquest projecte fa que la transformació hagi de ser flexible davant dels canvis que poden originar-se en el planejament ja que hi ha un seguit d'operacions previstes des de l'Ajuntament però n'hi ha d'altres que no estan acabades de definir. No obstant, participen també en els mateixos objectius i poden ser executades per mitjans privats. El mateix ajuntament ha contactat amb promotors immobiliaris per dinamitzar la possessió dels espais enfocats a activitats econòmiques relacionades amb la societat del coneixement.

En el document s'inclou la previsió de millorar les condicions dels habitatges ja existents de la mateixa manera com preveure la construcció de nous a partir d'edificis industrials ja existents, és a dir, que siguin reutilitzats o habitatges de protecció pública. Aquestes consideracions afavoreixen a la diversitat dels usos que és un dels objectius principals del projecte del 22@.

La MPGM es desenvolupa a partir de diferents instruments de planejament que són: plans especials de reforma interior, integrals, d'infraestructures i subsol i de desenvolupament de sistemes d'equipaments i espais lliures. Aquests tipus de plans van establir 3 tipus d'actuacions. En primer lloc, l'Ajuntament de Barcelona va definir

transformacions físiques del territori perquè facilitessin la creació de nous elements urbans que afavorissin la implantació de noves activitats estratègiques de noves dinàmiques en els diferents sectors. Concretament, es van definir 6 àmbits: Parc Central, Pujades-Llull (Ponent i Llevant), Llacuna, Pere IV-Perú i Campus Audiovisual. En segon lloc, es va fer una previsió de les actuacions que es durien a terme en parcel·les, habitatges ja existents i edificis d'ús industrial. En tercer i últim lloc, es va fer una previsió d'actuacions de transformació privada en espais no definits que tinguessin els mateixos objectius i continguts que el projecte 22@.

A finals de l'any 2017, es va dur a terme la campanya del "Repensem el 22@" en la qual es demanava la participació de la ciutadania, concretament als veïns del Poblenou, Besòs i Maresme perquè juntament amb l'administració acordessin quina seria l'estratègia per desenvolupar la transformació urbana del 22@. 17 anys després de l'inici del Pla es va iniciar aquest procés per repensar conjuntament unes directrius i fer front als reptes socials, econòmics i urbanístics.

Actualment, ja fa més de 20 anys que es va engegar el projecte de renovació dels espais d'ús industrial i segueix sense haver finalitzat. Si bé, hi ha hagut canvis notables com la instal·lació de més de 10.000 empreses instal·lades que han creat 92.000 llocs de treball. No obstant encara queden moltes actuacions a realitzar com els 980.000 m² pendents de ser executats i l'aprovació de moltes de les llicències d'obra d'edificis que ja havien estat prèviament aprovades.

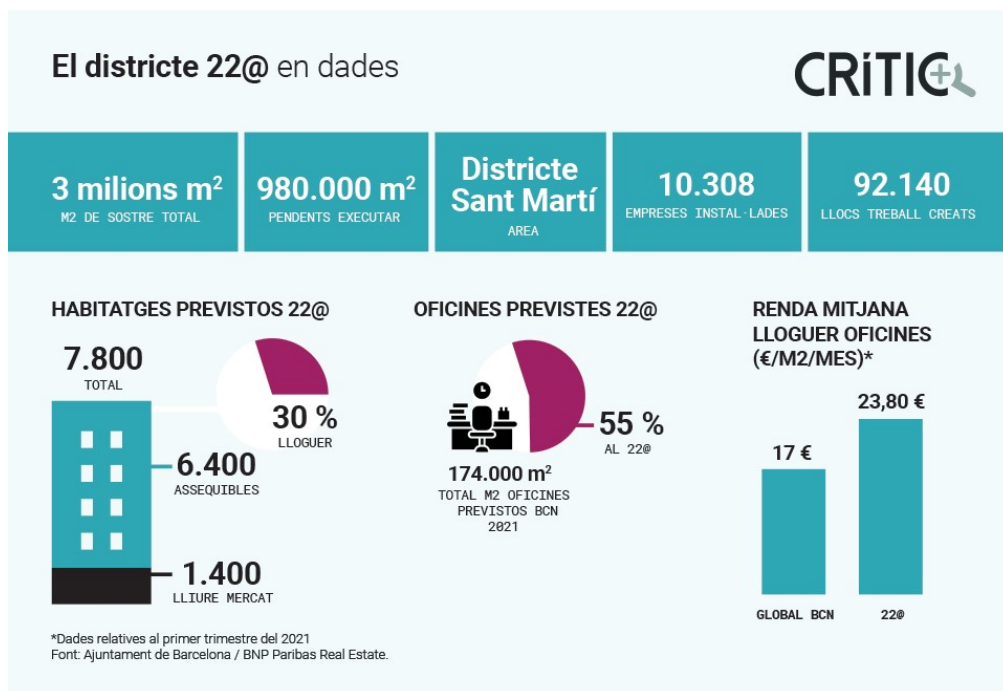


Figura 10 . Dades actuals de la situació del 22@. Font: Ajuntament de Barcelona/ BNP Paribas Real Estate

Capítol 9 – 22@, un conflicte viu: problemàtiques i desacords veïnals

La idea que es va presentar amb l'aprovació del Pla 22@ l'any 2000 presenta un seguit de reptes urbans, socials i econòmics que segueixen una tendència "utòpica" ja que s'ha difós una imatge enfocada cap als canvis físics que s'implementaran (Paül, 2014). La proposta del projecte és molt atractiva de cara al públic i pretén captar l'atenció de les persones interessades en aquests temes urbans per tenir el seu suport en les accions que es produeixin posteriorment, és innegable que s'han instal·lat un seguit d'empreses que provenen de fora però també cal tenir en compte que hi ha hagut una expulsió de part de la població. Cada espai tendeix a tenir una imatge pròpia que conflueix en la creació d'una percepció per cadascuna de les persones que el visiten. En el cas del Poblenou la seva imatge pròpia era molt distingida de la resta de la ciutat per la seva manera de funcionar i mantenir l'essència de classe obrera. Fa dècades que degut a la transformació urbana s'està perdent, ja que el projecte ha estat planificat per posar en primer lloc donar una nova imatge a l'exterior que no correspon amb l'essència del barri. Segons Daniel Paüll (2014), en el canvi que s'ha donat s'ha prioritzat la imatge que es projectava cap a l'exterior que no les afectacions que es trobaven els residents del barri.

Ens trobem en un escenari d'un veïnat que ha estat durant anys vivint en el seu barri sense la presència de grans empreses i gratacels, és per això que s'han dut a terme iniciatives de participació ciutadana, per alçar la veu i oposar-se al projecte. Des de l'inici de la redacció del pla del 22@ els veïns han demanat tenir més participació en l'escrit dels plans especials de reforma interior. També han reivindicat la preservació del patrimoni arquitectònic industrial i l'augment el percentatge d'habitatges protegits destinats a la població empadronada al districte (Báquena, 2003). A l'entrevista des de l'Associació es va explicar que des de Barcelona va ser escollida com a seu dels Jocs Olímpics es van originar grans canvis al Poblenou però no seguint la línia que demanava el barri. És per això que sorgeix una de les iniciatives que s'han dut a terme anomenada "Volem seguir vivint al Poblenou", la qual reivindica el sentiment de barri i l'oposició davant d'un pla urbanístic que no tenia en compte les necessitats d'habitatge assequible i la necessitat d'equipament. Durant el procés s'han originat altres iniciatives com "Repensem el 22@" que han participat forces persones de diferents sectors i entitats, però es desconeix fins a quin punt tindran veu totes les persones que corresponen al marc del sentit més afectat, els del barri. Cal destacar que el marc oposat, el qual fa referència a les entitats empresarials, pot arribar a tenir un paper més important de cara a l'entitat municipal perquè aportarà la idea principal del projecte que és establir un clúster d'empreses que promoguin activitats vinculades amb l'emprenedoria, comunicació, desenvolupament tecnològic, investigació...

L'objectiu principal de la proposta urbanística és que el desenvolupament de la regeneració urbana estableixi una consolidació dels teixits i els usos existents, així fomentant el valor social, identitari i empresarial. Paral·lelament, es vol canviar l'estructura dels seus carrers per impulsar una ciutat mixta i augmentar la qualitat ambiental.

Actualment, en aquest projecte, tot i que ja fa 20 anys que està actiu, segueixen havent controvèrsies entre els ciutadans, que estan en contra d'aquest pla perquè s'oposen a l'especulació de l'habitatge, al turisme massiu i a la gentrificació que comportarà la total implementació del pla. L'augment del preu del lloguer i l'encariment dels habitatges és una de les situacions que més preocupa al veïnat del barri. S'està donant una redensificació residencial que busca canviar la baixa densitat que es dona en una zona industrial i convertir-la en més densa. Així doncs, es dona un augment d'edificació del sòl (de 2 a 3 metres quadrats) en la regulació d'ús que pot generar controvèrsia per part de les economies de localització. Alhora pot esdevenir una gran oportunitat pel sector del negoci immobiliari (Boixader, 2004).

En aquest cas, el partit polític que lidera a l'Ajuntament de Barcelona sí que fomenta la proposta de regeneració urbana al 22@. La seva via de comunicació principal són les xarxes socials ja que comparteixen els avenços, els bons resultats i els beneficis que comporta aquest canvi. Per altra banda, cal destacar que gran part del govern local està format per partits d'esquerres i per tant, en termes generals hi acostuma ha haver consens en alguns temes.

L'únic posicionament oposat que s'ha pogut veure ha sigut per part dels veïns que reivindiquen que gran part de la superfície edificable anirà destinada a empreses tecnològiques i no als habitatges socials. També hi ha associacions com La Xemenia o l'Assemblea d'habitatge del Poblenou que es posicionen en contra d'aquestes actuacions urbanístiques. Per part de les empreses, també hi ha hagut controvèrsia ja que per part de 22@Network BCN es van presentar al·legacions per modificar puntualment alguns aspectes del planejament urbanístic relacionat amb l'augment d'habitatges protegits.

Segons Daniel Torrego, la ciutat de Barcelona i concretament l'àrea del 22@ des del primer moment ha esdevingut un *Urban Lab* per diferents empreses. El Poblenou ha passat a ser un lloc d'assajos de moltes formes de gestió, en el qual els habitants d'aquest no van ser participants d'aquesta decisió i per contrapartida van haver d'evolucionar paral·lelament com a *Smart Citizens*.

El passat 8 de novembre de 2020, es va donar lloc al centre del Poblenou una passejada reivindicativa en protesta pels plans municipals del districte tecnològic del 22@. Aquest esdeveniment va tenir força ressò gràcies a la publicació que es va fer mitjançant les xarxes socials. En aquest acte van participar diferents entitats com l'Observatori dels Barris del Poblenou, la Filadora del Poblenou o la CUP del Poblenou.

Part d'aquest apartat s'ha redactat en base a l'entrevista a l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou que està disponible a l'Annex I del treball juntament amb les al·legacions que han presentat entorn al projecte del 22@.

PART III : Conclusions i bibliografia

Capítol 10 – Conclusions generals

El principal objectiu de la recerca ha estat conèixer en més profunditat la realitat de la implementació del projecte del 22@ al districte de Sant Martí de Provençals. Per arribar fins aquest punt s'ha fet recerca de la seva transformació urbana a partir de diferents mètodes (recerca de bibliografia, entrevistes, treball de camp...) perquè el coneixement previ i els esdeveniments de fa dècades són els que ens fan entendre la transformació urbana i de canvis d'usos del sòl que s'estan donant a l'actualitat.

En primer lloc, s'ha pogut veure com les necessitats de la població modifiquen les ciutats on habiten. La transformació urbana va més enllà d'un planejament de la ciutat ja que implica àmbits socials i econòmics, és a dir, que la manera de fer ciutat i de viure de les persones va en funció de la demanda dels ciutadans. Actualment, s'està apostant per un model dens i complex perquè l'ús del sòl sigui més eficient i sostenible, paral·lelament les activitats predominants, l'intercanvi de coneixement i informació, necessiten establir-se en aquest tipus d'àrees per desenvolupar en la seva totalitat les economies d'aglomeració. Tanmateix, alhora de formular el disseny de les àrees de transformació cal que hi hagi un acord entre els diferents agents urbans, en els quals també queda implicat el veïnat, ja que aquest no va en contra del projecte perquè sap que pot aportar les millores que necessita el barri però discrepen sobre que es prioritzi la imatge que es dona i l'acceleració de la construcció abans que mantenir l'essència local. Les propostes s'han d'adaptar a petita escala perquè és el que diàriament es troba el ciutadà. Gràcies a la implementació de l'anomenada malla com a estructura urbana per Cerdà, s'ha facilitat la integració del projecte 22@ amb la resta de la ciutat.

En segon lloc, s'ha pogut observar com des de l'administració local es vol potenciar la ciutat perquè destaquí dins el cercle internacional de les grans ciutats que estan vinculades a les activitats tecnològiques, emprenedores i del desenvolupament del coneixement. Barcelona és una ciutat que mai ha tingut un centre exclusiu dedicat a aquestes activitats i la regeneració urbana és una molt bona política urbana per consolidar una zona enfocada cap a la concentració de coneixement i activitats intensives. Altrament, aquest projecte està molt ben recolzat amb l'arribada d'actuacions com l'estació de trens d'alta velocitat de Sant Andreu – Sagrera que està en construcció i permetrà una millor connexió del districte tecnològic amb la resta de territoris i a escala internacional, paral·lelament es podria veure reflectit en la descongestió d'altres punts de mobilitat com són l'Estació de Sants o l'Aeroport del Prat. Una altra actuació important és la gran reforma de la plaça de les Glòries que permetrà una millor sortida i entrada de la ciutat a partir del soterrament d'aquestes infraestructures viàries i a més a més s'incorporaran nous espais verds.

Finalment, el Pla 22@ és una nova forma de fer ciutat que transformarà els antics sòls industrials i donarà lloc a les activitats terciàries, es durà a terme a llarg termini perquè s'ha d'adaptar a les necessitats ja preexistents i a les noves que vagin sorgint. El futur del 22@ és incert i només les actuacions dirigides per l'agent humà que es duguin a terme ens podran mostrar quines seran les directrius a curt termini. Durant els pròxims anys, el districte del 22@ seguirà sent un punt de mira tant per la mateixa ciutat de Barcelona com a escala internacional.

Capítol 11 – Referències bibliogràfiques

Ajuntament de Barcelona. (2012). *El Pla 22@ Barcelona. Un programa de transformació urbana, econòmica i social.*

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2001): *La renovació del Poblenou: una aproximació urbanística al districte d'activitats 22@bcn.* Monogràfics de Barcelona Metròpolis Mediterrània, núm. 1.

Ajuntament de Barcelona. (2000). *Modificació del PGM per la renovació de les zones industrials del Poblenou–Districted'Activitats 22@.* Barcelona.

Alibés, J. M. (1994). *L'urbanisme barceloní en el canvi productiu.* Papers: Regió Metropolitana de Barcelona: Territori, estratègies, planejament, (18), 083-98.

Ardèvol, E., Bertrán, M., Callén, B., & Pérez, C. (2003). *Etnografía virtualizada: la observación participante y la entrevista semiestructurada en línea.* Athenea Digital. Revista de pensamiento e investigación social, (3), 72-92.

Arnau, S. (2018). *Cap a un model de distribució urbana de mercaderies (DUM) més sostenible a Barcelona: anàlisi dels instruments de planificació i propostes de millora.* Universitat de Barcelona, Barcelona.

Aznar, L. (2017). Veïns expulsats de Barcelona: turisme, fons d'inversió i lloguers impagables. Crític. <https://www.elcritic.cat/noticies/veins-expulsats-de-barcelona-turisme-fons-dinversio-i-lloguers-impagables-11147>

Bàguena, J. (2003). Transformació urbana, 22@ Poblenou. Territori: observatori de projectes i debats territorials de Catalunya. En línia: http://territori.scot.cat/cat/notices/transformaciO_urbana_22_poblenou_2003_491.php

Bakıcı, T., Almirall, E., & Wareham, J. (2013). *A smart city initiative: the case of Barcelona.* Journal of the knowledge economy, 4(2), 135-148.

Ballester, P. (2013). *Quartier d'artistes versus cluster numérique.* Territoire en mouvement Revue de géographie et aménagement [En ligne], 17-18.

Blanco, I. (2009). *Gobernanza urbana y políticas de regeneración: el caso de Barcelona.* Revista Española de Ciencia Política, (20), 125-146.

Bohigas, O. (1963). *Barcelona entre el pla Cerdà i el barraquisme.* Barcelona: Edicions 62.

Boixader, J. (2004): "Nuevas tecnologías y renovación urbana: Luces y sombras del Distrito 22@Barcelona", de Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales, Universidad de Barcelona, Vol VIII, nº 170, 1 de agosto del 2004 <http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-170-34.htm>

Borja, J., Castells, M., Belil, M., & Benner, C. (1998). *Local y global: la gestión de las ciudades en la era de la información* (Vol. 5). Madrid: Taurus.

Burgos, R. (2021). *Els amos del 22@*. El Crític. En línia: <https://www.elcritic.cat/investigacio/els-amos-del-22-96288>

Burstein, P. (1991), "Policy domains: organization, culture and policy outcomes". *Annual Review of Sociology* 17: 327-50.

Carter, D. (2013). *Urban regeneration, digital development strategies and the knowledge economy: Manchester case study*. *Journal of the Knowledge Economy*, 4(2), 169-189.

Capel, H. (2005). *El modelo Barcelona: un examen crítico*. Barcelona: Serbal.

Cerdá, I. (1867). *Teoría general de la urbanización, y aplicación de sus principios y doctrinas a la reforma y ensanche de Barcelona* (Vol. 1). Imprenta Española.

Clusa, J. (1995). *La mobilitat obligada i els àmbits funcionals a la Regió Metropolitana de Barcelona*. Papers: Regió Metropolitana de Barcelona: Territori, estratègies, planejament, (24), 051-67.

Dot Jutglà, E., Pallarès-Barberà, M., Casellas, A. (2011). *La Barcelona emprendedora: el Plan 22@ Barcelona y los agentes de cambio*. (p.217)

Dot Jutglà, E., Pallarès-Barberà, M., Martín, A. V. (2009). *El 22@ Barcelona o el liderazgo del espacio urbano. La economía del conocimiento en la Barcelona del siglo XXI*. In *Territorios, sociedades y políticas* (pp. 525-536). Universidad Pablo de Olavide, de Sevilla.

Dot Jutglà, E., Casellas, A., & Pallarès-Barberà, M. (2010). *L'ambigüitat de la producció intensiva en coneixement: el nou espai econòmic del Poblenou*. *Documents d'anàlisi geogràfica*, 56(3), 0389-408.

Dot Jutglà, E., et al. (2015). *Patrimonio Industrial, Revitalización Económica Y Compacidad Urbana En El Poblenou-22@ Barcelona¿ Un Nuevo Modelo Barcelona?*. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, no 69, p. 9-35.

Ferrer, A. (1997). *Trames urbanes i polígons d'habitatges en el creixement metropolità de Barcelona*. Papers: Regió Metropolitana de Barcelona: Territori, estratègies, planejament, (26), 071-78.

Huertas, J.M. (2001): *La gent i els barris de Sant Martí*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Districte de Sant Martí.

Institut Municipal d'Urbanisme. *El 'Repensem el 22@' culmina amb una proposta enfocada a les necessitats quotidianes*. Ajuntament de Barcelona, Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat. Disponible a: https://ajuntament.barcelona.cat/instituturbanisme/ca/noticia/el-proces-repensem-el-22-culmina-amb-una-proposta-ciutadana-enfocada-a-les-necessitats-quotidianes-de-les-persones_668778

Instituto Universitario de Urbanística de la Universidad de Valladolid (2010). *Regeneración urbana integrada en Europa*. Documento de síntesis, disponible en: https://www.fomento.gob.es/nr/rdonlyres/94c72eb1-d0e7-428a-9039a73588c47866/95964/urban_regene_spanish.pdf

López, A. *El Proyecto 22@ Barcelona*. Barcelona, Barcelonés, España.

Marshall, T. (Ed.). (2004). *Transforming Barcelona*. Psychology Press.

Nel-lo, O. (2010). *The challenges of urban renewal. Ten lessons from catalan experience*. *Análise Social*. Vol. XLV (197): 685-715.

Nel-lo, O. (2002). *Dinàmiques urbanes, activitats emergents i polítiques públiques a la Regió Metropolitana de Barcelona*. Papers: Regió Metropolitana de Barcelona: Territori, estratègies, planejament, (36), 105-114.

Pallarès-Barberà, M. (2005). *Optimum location in the Cerdà's Plan. The p-median model in the L1 orthogonal network of Barcelona's Expansion (La percepció d'optimalitat en el Pla Cerdà. El model p-median en el disseny ortogonal L1 de l'eixample de Barcelona)*. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 60.

Pallarès-Barberà, M. (2006): "Creating urban knowledge-activity hubs in Barcelona (Spain): A history of success?", 102th Annual Meeting of Association of American Geographers. Chicago, Illinois (USA).

Paül i Agustí, D. (2014). *De Manchester català a districte de la innovació. Els canvis simbòlics del barri de Poblenou de Barcelona*. *Scripta Nova. Revista Electronica de Geografia y Ciencias Sociales*, 2014, vol. XVIII, num. 493, p. 1-18.

Pont i Montaner, F. (2014). *La recuperació del patrimoni industrial*. Dovella, (114), 5-10.

Pujades, I. (2009). *Movilidad residencial y expansión urbana en la Región Metropolitana de Barcelona, 1982-2005*. *Scripta Nova: revista electrònica de geografia y ciencias sociales*, 13, 290.

Rexach, B. (2017). Els veïns del Poblenou estan farts de conviure amb el turisme de masses. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA. En línia: <https://www.ccma.cat/324/els-veins-del-poblenou-estan-farts-de-conviure-amb-el-turisme-de-masses/noticia/2789288/>

Roberts, P. Sykes, H. (2000). *Urban Regeneration. A handbook*. London: Sage Publications

Rodríguez, R. M., García, M. Á. H., & Moreno, R. M. (2013). *Políticas de regeneración urbana en España: la dimensión sustantiva y procedimental. Del contenido de las políticas a la gobernanza*. *Gestión y Análisis de Políticas Públicas*, (9).

Ruiz Olabuénaga, J. I. (2007). *Metodología de la investigación cualitativa. Metodología de la investigación cualitativa*, 1-342.

Sassen, S. (2005). *Ciudades del Siglo XXI: ¿Competitividad o cooperación*. Situando ciudades en circuitos globales., p. 23-58.

Solé, J. B. (2004). *Nuevas tecnologías y renovación urbana: luces y sombras del distrito 22# 64*; Barcelona. *Scripta Nova. Revista electrònica de geografia y ciencias sociales*, 8. Disponible a: <http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-170-34.htm>

Soria y Puig, A. (1974). *El concepto de urbanización*. Cuadernos de arquitectura y urbanismo, 28-28.

Tonon, G. (2009). La entrevista semi-estructurada como técnica de investigación. Graciela Tonon (comp.), 46.

Torrego Gómez, D. (2017). *Habitando el bug*. Innovación e Investigación en Arquitectura y Territorio. Departamento de Expresión Gráfica y Cartografía. Arquitectura. Escuela Politécnica Superior. Universidad de Alicante. Vol.5-Núm.1 ISSN: 2341-0515

ANNEX I – Entrevistes a experts

Entrevista I: Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou

Nom	Jaume Badenes
Càrrec	Vocal de l'AAVV del Poblenou
Dia de l'entrevista	25.02.2021
Lloc de l'entrevista	Via correu electrònic



L'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou és una entitat del barri que des de la seva formació l'any 1972 duu a terme campanyes reivindicatives en diferents temes per seguir el seu principal objectiu que és preservar l'essència del Poblenou. Envers la implementació del projecte del 22@ són una peça clau del procés perquè representen a la ciutadania que resideix en aquesta àrea. Actualment, han presentat un seguit d'al·legacions a l'Ajuntament de Barcelona expressant la seva disconformitat envers el Pla que encara esperen resposta.

En primer lloc, m'agradaria conèixer quina o quines van ser les principals raons per els quals es va formar aquesta entitat de veïns i veïnes. Va ser per raons relacionades amb la discrepància amb els usos del territori del Poblenou?

Be, indirectament sí que tenia a veure amb els usos del sòl. Tot i així, per entendre perquè va sorgir l'AVV cal situar-la en el context del país.

Vivíem en una dictadura que, entre altres qüestions, no tenia entre les seves prioritats la qualitat de vida dels barris populars. La manca d'equipaments, de transport públic, el mal estat dels carrers, la presència d'empreses contaminants, etc., conformaven la realitat que ens tocava viure.

Als finals dels anys 60 del segle passat hi va haver un increment de lluites obreres, estudiantils i en els barris de les grans ciutats. Darrera de tot aquest moviment hi havia un desig de llibertat, de justícia, d'enfrontament a la repressió i d'acabar amb la dictadura. D'aquestes lluites neixen organitzacions de treballadors/es, estudiants i veïns/nes, (comissions obreres, sindicats d'estudiants, associacions de veïns,..).

En concret l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou (AVPN) va néixer l'any 1972 amb la campanya reivindicativa per aconseguir que el centre de menors de Wad-Ras, que s'havia traslladat fora de Barcelona, fos un institut per al barri. La primera pedra

d'aquest institut es va posar vuit anys després, malgrat que no va ser fins el 1982 quan van començar les obres en ferm.

Els primers anys de l'AVPN van ser molt reivindicatius i també de fort contingut polític lluitant per la democràcia i les llibertats.

Una preocupació important era la millora dels carrers, el seu asfaltat i condicionament. L'any 1974 el barri es va mobilitzar per por a que tornés a reeixir el vell Pla de la Ribera, que volia urbanitzar tot el litoral de platja fent fora a tots els que allí hi vivien. També aquest any, per primer cop en molt de temps, l'AVPN guarnia un carrer per la Festa Major, - el passatge Cantí -, i també durant la Festa Major van ser detinguts cinc companys, - dos d'ells socis de l'AVPN -, juntament amb 67 persones més, en una trobada de l'Assemblea de Catalunya. La campanya en contra de les empreses contaminants es va centrar en Fertrat que emetia uns gasos de cianur situada a la placeta Klein. Aquest any, (1975), va ser empresonat en Josep M^a Huertas, soci fundador de l'AVPN, fet que va motivar una gran campanya de solidaritat en favor seu. Els primers anys de la democràcia van ser d'alegria però també d'una davallada de persones actives dins de l'AVPN. Malgrat tot, les reivindicacions no van afluir i van donar els seus fruits: L'arribada del metro, (7 d'octubre de 1977), la inauguració de l'Ateneu Popular La Flor de Maig, (3 de desembre de 1978), la compra de Can Felipa per part de l'Ajuntament (setze d'abril de 1980), una arrosada popular per celebrar l'inici de recuperació de les platges (28 de juny 1981).

La nominació de Barcelona com a seu olímpica va significar per a la ciutat, però sobretot per al Poblenou un canvi important, però no necessàriament en la direcció que el barri demanava. La campanya "Volem seguir vivim al Poblenou", marca el sentiment de la gent del barri amenaçada pels diferents plans urbanístics que no tenien en compte les necessitats d'habitatge assequible i el dèficit d'equipaments. Una conquesta important va ser, que el cinturó del litoral al seu pas per la Rambla, quedés cobert, al que possibilita que avui puguem anar a la platja sense cap barrera. Malauradament, moltes reivindicacions no es varen poder aconseguir, entre elles que hi hagués un Pla integral del barri, que racionalitzes amb criteris populars els canvis urbanístics, contràriament el barri es va fragmentar en diversos plans urbanístics sota l'empenta del negoci immobiliari i amb poc mirament cap els afectats. Una de les lluites més emblemàtiques va ser la dels veïns del carrer Bolívia.

Lluites veïnals a nivell de ciutat també es fan reflexar en el barri com la lluita contra l'aluminosis i la campanya d'insubmissió al pagament del rebut de l'aigua.

L'any 1998 vam encapçalar una radical lluita que va aconseguir que l'Ajuntament renúncies a instal·lar zones blaves en el barri.

Sota el lema "Menys negoci i més cultura" vam aconseguir entre tots que La Caixa no es vengués el local de la seva biblioteca de la Rambla i es convertís en la Ciber-aula actual.

Posteriorment, i després de molta lluita amb altres entitats i col·lectius del barri, s'ha elaborat un Pla d'Equipaments fent-ne un control molt estricte per part de la Comissió de Seguiment.

El pla 22@ també ha estat un punt important de conflicte aconseguint amb la lluita que la tercera part dels 4.500 habitatges (de Protecció Oficial) que generarà siguin per la gent del barri. Significativament important ha estat la defensa del patrimoni industrial i com a element més emblemàtic la lluita per salvar Can Ricart.

No hem deixat de banda qüestions referents a sanitat, educació, mobilitat, plaça de les Glòries i reparació i manteniment de la línia 4 de metro per evitar les vibracions i sorolls que produeix al seu pas pel carrer Pujades. Per a vetllar perquè no hi hagi brots racistes degut a l'augment de les persones immigrades en el nostre barri treballem activament en la Xarxa "Apropem-nos".

Aquestes han estat les lluites mes importants de les que hem estat, junt amb el veïnat i entitats del barri, protagonistes. Dia darrera dia, hem tingut que afrontar moltes altres problemàtiques. Malgrat que a voltes se'ns ha considerat com una de les associacions de veïns més actives de la ciutat, subjectivament hem tingut sovint la sensació de no poder donar abast a tot el que se'ns plantejava. Els anys diran si hem estat a l'alçada de les circumstàncies, el que si podem afirmar és que fem tot el que som capaços.

En aquests 35 anys d'història, l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou ha tingut 4 seus, la primera de lloguer, a la Rambla n. 85 (Ilavors Passeig del Triomf), la segona en un edifici històric aconseguit per la insistència veïnal, l'Ateneu la Flor de Maig, al carrer Josep Trueta, 195 (Ilavors Wad-ras), la tercera també va ser en un espai reivindicat pel barri, Can Felipa, carrer Pallars, 277 i justament, ara ens tornem a la Rambla, en el

número 49, dins el nou Casal de barri que ocupa l'espai que va deixar el Casal d'Avis per traslladar-se a Can Saladrigas.

Tanmateix, voldria saber quin ha sigut el seu paper des de que es va publicar el projecte del 22@, i per tant una gran transformació pel barri. Han canviat les seves prioritats com a associació de cara a la millora d'aquest?

La situació urbanística del barri al final de la dictadura era d'un barri industrial amb nuclis de població important a la zona central, bàsicament, i altres nuclis mes o menys dispersos en l'entramat d'indústries, així com àmbits de barraques al costat de la platja. La xarxa viària de l'eixample no estava acabada i havien carrers sense obrir ni urbanitzar, entre es quals destaca la Diagonal que no era més que una traça sobre els plànols. Per altra banda, la presència de les vies del ferrocarril formava una autèntica barrera que contribuïa a delimitar i distanciar el barri de la resta de la ciutat i del mar.

Cal fer esment, en primer lloc, que el pla 22@ no és el primer ni l'únic pla urbanístic que afecta al barri. El primer pla que va aixecar les protestes dels veïns va ser el pla de la Ribera (1966-71), que es va aconseguir aturar. Era un pla clarament especulatiu que pretenia construir grans edificis d'habitatges de luxe en la primera línia de la costa.

La dècada dels 90 s'executen els plans més agressius: El PERI de l'apertura de la Diagonal, el pla del Front Marítim, la Vila Olímpica, Diagonal- Mar, etc. Són plans anteriors al 22@ que han alterat de forma significativa el barri requalificant sòl industrial per sòl residencial, destinat en gran mesura a habitatge de cost mig i elevat, que no contempen habitatge assequible, ni de protecció oficial, excepte en algun cas.

Aquestes actuacions urbanístiques van tenir efectes favorables, com és el cas de la recuperació de les platges i la retirada o soterrament del ferrocarril, tot i que van crear una nova barrera, encara que més permeable, entre el barri i la platja que és l'autopista urbana de la ronda del litoral.

Aquest conjunt de transformacions tenen un efecte clar en l'increment en els preus del sòl i dels habitatges al barri. El procés de gentrificació, o substitució social com ho anomenàvem llavors, era molt present i explica d'alguna manera que la principal preocupació dels veïns i, per tant, de l'AVV, davant l'aprovació del pla 22@, que es va fer d'esquenes al barri, era evitar que s'especulés amb l'habitatge i aconseguir habitatge assequible pels veïns. La mobilització del veïnat va aconseguir que els 4.500 habitatges

fossin de protecció oficial (amb algunes excepcions) i que la tercera part es destinessin a veïns del barri.

Hem de fer esment a les mancances del pla 22@ en quan el patrimoni industrial, arquitectònic i històric del barri, que té com exemple més destacat can Ricart. Va ser el moviment veïnal el que va aconseguir aturar la seva demolició i el seu reconeixement com a bé patrimonial.

Cal tenir en compte que les mobilitzacions del barri que hem impulsat l'AVV sempre s'ha tingut en compte la participació del ric teixit d'entitats que hi ha al barri (coordinadora d'entitats, comissió d'equipaments, plataforma salvem can Ricart, Arxiu Històric del Poblenou, fem Rambla, comissió per l'habitatge social, etc.).

Un aspecte a valorar és el canvi d'actitud de l'ajuntament en quan la participació dels veïns en temes de planejament, arran de l'aprovació d'un pla derivat del 22@, el de l'Eix Llacuna, l'any 2001. La primera versió, del pla redactat per l'ajuntament i sense participació dels veïns, preveia edificis de molta alçada a tocar amb el centre del barri i afectava a un nombre considerable d'habitatges. Això va provocar la resposta massiva del barri. A partir d'aquest moment, es va aconseguir que durant un temps que existís una certa participació i consulta als veïns, mitjançant l'AVV, dels plans que es tramitaven.

En quan les prioritats de l'AVV a l'any 2000 quan va ser aprovat el pla 22@ i l'actualitat, cal dir que si que hi ha alguns canvis o, millor dit, precisions.

L'execució el pla ha evidenciat un ritme diferenciat en quan l'aprovació dels plans sectorials o derivats i la seva execució. També destaca que els que s'hi ha construït, han estat els edificis privats els que s'han implantat molt abans que els edificis destinats a habitatge de protecció oficial o a equipaments. Es ha dir, els aspectes més socials del pla, per qualificar-ho d'alguna manera, sempre han quedat relegats.

Pel que fa a les activitats, el pla prioritza les activitats @ i no contempla altres usos i activitats, petita i mitjana industria, familiar, que són característics del teixit del barri. El desplegament del pla a provocat la desaparició d'un nombre important d'aquests tipus d'empreses. Per altra banda, el pla ha generat una xifra elevada de sostre destinat a oficines i hotels en detriment de l'activitat econòmica productiva industrial.

En quan al patrimoni històric la proposta del pla no contempla àmbits, conjunts o traces a preservar, sinó elements puntuals i no tots els que caldria protegir.

L'habitatge és un dels aspectes que hem observat que el pla no dona resposta a les necessitats del barri ni de la ciutat. Genera edificis d'habitatges dispersos entre conjunt d'edificis d'oficines. El nombre d'habitatges executats és del tot insuficient i el tipus d'habitatge HPO majoritàriament de compra, no el fa assequible a la butxaca de moltes persones del barri que el necessiten. La crisi del 2008 i ara la pandèmia han empitjorat les possibilitats d'accés a l'habitatge al barri i ha generat nombrosos desnonaments. A més, l'increment de pisos turístics i hotels al barri a afavorit l'increment del preu de l'habitatge. El procés de gentrificació s'ha aguditzat de forma notable.

És un fet que el projecte del 22@, en un inici no comptava gaire amb la participació ciutadana ja que les prioritats del pla eren les idees d'uns altres. No obstant, en l'última modificació del Pla General Metropolità s'ha tingut més en compte la veu del barri a partir d'iniciatives com "Repensem el 22@" o "Pacte cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible". Com s'ha aconseguit alçar la veu i tenir una mica més de paper en aquest projecte? Creieu que hauríeu de poder decidir més sobre el que els planteja? Si és així, què és el que s'ha de canviar i prioritzar en aquest projecte que no s'hagi fet encara?

El procés de Repensem el 22@ ha permès compartir l'anàlisi dels resultats després de 19 anys del pla amb la participació de diferents entitats i agents presents a l'àmbit, encara que amb interessos contraposats. Aquest ampli procés participatiu va permetre arribar a uns acords entre els diferents agents, que es va intentar concretar en el document del "Pacte cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible".

Des del nostre punt de vista, el Pacte no recull les propostes resultants del procés, per la qual cosa el vam signar amb un posicionament crític. Et reproduïm el document en que exposàvem la nostra posició:

"Les entitats veïnals acceptem "críticament" el document "Cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible"

La Taula Eix Pere IV, l'AVV Poblenou i la FAVB hem participat activament en l'elaboració de l'acord "Cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible". Aquest ha estat fruit d'un procés de negociació tens entre agents amb interessos contraposats

(empreses 22@, propietaris del sòl, universitats, Ajuntament i entitats veïnals). Les postures i demandes que hem defensat són les expressades i validades en el procés "Repensem el 22@" impulsat per l'Ajuntament de Barcelona. Aquest acord no és el document que nosaltres voldríem però, per responsabilitat, procedim a la seva signatura perquè comporta millores evidents respecte a l'estat actual, afronta el fracàs urbanístic del pla 22@ i perquè no volem que quedi en paper mullat. No obstant, la nostra és una signatura crítica i vigilant.

Reconeixem aspectes necessaris per reequilibrar socialment el Poblenou i el Maresme Gairebé 19 anys més tard de l'aprovació del pla 22@ només s'ha construït el 20% del que es projectava. Un 20% que demostra una insuficiència d'habitatge per a crear vida de barri en mig de gratacels d'oficines i hotels i la desaparició de l'economia de proximitat i del patrimoni. L'altre 80% ha quedat entre grans solars i naus, alguns propietat de fons voltors que resten abandonades a l'espera d'interessos immobiliaris, i locals de petits propietaris sense permisos per continuar amb l'activitat local, artesanal, de proximitat o industrial. Per reequilibrar un Poblenou massa colpejat per l'especulació, el turisme massiu i la gentrificació, en aquest acord reconeixem aspectes necessaris com:

- Desafectació del pla 22@, i protecció, dels barris de la Plata, Bogatell i Trullàs
- Mecanismes per potenciar l'economia solidària i d'activació social d'espais i solars abandonats
- Augment de l'habitatge al voltant del 30%, que sigui de protecció pública, especialment de lloguer, i la prohibició d'hotels i benzineres

Critiquem la manca d'autocrítica, i de defensa dels interessos veïnals, vers el 22@ Abordar el repte de repensar el 22@, 19 anys després, implicava un reconeixement tàcit per part de tots els agents dels déficits del pla. Tot i així en aquest acord identifiquem aspectes no recolzats en les demandes de la participació ciutadana i que trenquen amb l'autocrítica del pla 22@:

- No està garantit amb suficient contundència que tot l'habitatge sigui de promoció pública
- No s'avança en impedir altes edificacions d'oficines que desvirtuïn el barri i el patrimoni històric
- Continua la voluntat d'apostar per la marca "22@" i per la "economia de la innovació" mentre que per a la percepció veïnal és negativa i imposada
- Manca una aposta més decidida per a més espais públics lliures i verds (més enllà del carrer Cristòbal de Moura), en el que l'ordenació urbanística faci d'aquesta zona un espai més sostenible i saludable pel futur

Signem i demanem la mateixa responsabilitat a les formacions polítiques de l'Ajuntament

Aquest és un document de criteris i compromisos a desenvolupar posteriorment a partir de diverses mesures. Una de les exigències que hem aconseguit ha estat que sigui portat al Plenari municipal perquè sigui una directriu municipal per sobre de qui governi. Demanem que les formacions polítiques el recolzin amb el seu vot amb la mateixa responsabilitat amb la que nosaltres el signem.

En aquests dos darrers anys les entitats veïnals signants, que sempre hem anat juntes, hem parlat molt, debatut i inclús hem après molt en discussions internes i externes. Però el procés ja no dóna més de sí. Hem gastat moltíssimes hores per arribar a aquest document i malgrat que no n'estem satisfetes, volem consolidar el que s'ha aconseguit, no acceptarem cap passa enrere, al contrari anirem més enllà.

Signem el document, demanem que els partits l'assumeixin i que es passi de les declaracions als fets amb les modificacions del PGM i altres instruments normatius. I per la nostra part encara, ens emplacem a la mobilització de la gent del barri que és, en darrer terme, la garantia per aconseguir el Poblenou que estimem.

Taula Eix Pere IV, AVV del Poblenou i FAVB

Poblenou, 19 de novembre de 2018.

A partir de la signatura del Pacte l'ajuntament inicia la redacció de la modificació del planejament urbanístic de l'àmbit del 22@. Reclamem la suspensió de llicències, la convocatòria de la Comissió Ampliada i la obertura de l'oficina de gestió del 22@, però les peticions no son ateses. La suspensió de llicències es fa tard i en un àmbit restringit, la invitació a la participació de les entitats veïnals son escasses i de caràcter merament formal (informatives i limitades en quan el contingut) i no es posa en marxa l'oficina del 22@ que hauria de permetre que les veïnes i veïns del barri poguessin informar-se directament de les actuacions i afectacions que es proposen en el document de la modificació del pla que l'ajuntament està redactant. És un període de quasi dos anys en el que s'ha desatès la participació del barri en l'elaboració del nou pla.

El resultat és l'aprovació municipal d'un pla que neix coix ja que afecta un àmbit d'actuació insuficient, que representa només el 37,2 % del sòl qualificat de 22@, fet que posa en qüestió un dels criteris fonamentals del Pacte, la integració en el teixit del barri de les noves activitats i edificacions.

Adjunto les alegacions que vam presentar com AVV, com annex a aquest escrit. També vam presentar alegacions amb la FAV i altres AAVV i entitats del barri. Els temes que s'inclouen en les alegacions es poden resumir en:

- Habitatge: El nou pla preveu habitatge lliure en clara oposició a les propostes de les entitats veïnals. Part de l'habitatge de protecció oficial serà de venda i de promoció privada.
Considerem que cal incrementar la presència d'habitatge públic al barri, determinant que tot el nou habitatge sigui públic i de lloguer.
- Usos: el nou pla manté els usos hotelers i allotjaments turístics, així com les benzineres, en contra dels acords recollits en el Pacte i les demandes expressades pel veïnat.
Entenem que aquests usos no s'han de contemplar en el nou pla i, en tot cas, si que cal regular la reducció dels allotjaments turístics presents en el barri i la reconversió en usos dotacionals de caràcter públic.
- Activitats econòmiques: es manté el desequilibri entre el sostre destinat a activitat @ i oficines i el destinat a la indústria manufacturera i altres activitats habituals en el barri, a favor del primer i es deixa en mans dels promotors privats el respectar les activitats existents en l'àmbit.
Considerem que la millor garantia per conservar les activitats existents al barri seria que les definís com activitats principals en els àmbits de consolidació que es transformessin.
- Edificabilitat: El pla atorga als promotors i titulars del sòl, un increment de l'índex d'edificabilitat de 0,2 m2 de sostre per m2 de sòl, que s'afegeix a l'increment que va comportar el pla 22@ del 2000, que va passar de 2 a 3 m2 de sostre per m2 de sòl.
Entenem que no correspon incrementar l'aprofitament privat. Per altra banda creiem necessari establir terminis el més reduïts possibles per l'execució efectiva dels plans.
- Àmbit: Les determinacions del nou pla només afecten al sòl pendent de planejament derivat, que representa un 37,2 % del qualificat de 22@.

La nostra posició és que per donar solució a la manca d'integració en el teixit del barri de les noves activitats i edificacions cal actuar en la totalitat del sòl 22@.

- La resta d'al·legacions fan referència al Patrimoni històric, arquitectònic i industrial del barri, als equipaments i a la participació.

Per altra banda, m'agradaria conèixer quina hagués sigut la alternativa des del punt de vista de l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou a la realitat de grans empreses i multinacionals que s'han establert al barri. Quina és l'amenaça més gran que pateix el barri? (ja sigui turisme massiu, gentrificació, especulació...).

La modificació del pla hauria de posar l'accent en incrementar l'activitat econòmica industrial, enfront a l'excessiva presència d'oficines, fomentar les activitats econòmiques pròpies del barri (indústria familiar i de proximitat), incentivar l'economia cooperativa, social i solidària. Per altra banda, es imprescindible garantir que tot l'habitatge que es generi al 22@ sigui públic i de lloguer per donar resposta a les necessitats dels veïns i veïnes.

En quan les amenaces que pateix actualment el barri, crec que m'hi he referit en el contingut de la resposta : manca d'habitatge assequible, forta activitat especulativa per part d'empreses immobiliàries propietàries d'una gran part del sol 22@, excessiu nombre de places hoteleres i d'habitatges turístics, increment dels desnonaments, fets que generen l'increment del procés de gentrificació.

Algunes de les antigues fàbriques del Poblenou han estat rehabilitades i convertides en equipaments a la disposició del veïnat. Esteu d'acord amb aquesta iniciativa?

Si que hi estem d'acord, però són menys casos dels que ens agradarien. Cal tenir present que la major part d'edificis d'antigues fàbriques que s'han preservat atenent el seu valor com a patrimoni històric han estat destinades a habitatges no convencionals, de luxe (lofts), que contribueix a encarrir l'oferta d'habitatge al barri.

Altrament, l'àrea del 22@ també està sent objecte de proves pilots relacionades en aspectes de mobilitat a partir de la creació de les anomenades "superilles", les quals comprenen mansanes d'habitatges on hi està prohibit el pas de vehicles

que no estiguin autoritzats. Considereu que és un benefici pel conjunt del Poblenou?

Les superilles permeten pacificar el trànsit a l'interior de l'àmbit, guanyar espai públic pels vianants i veïns i fomentar la relació entre ells. Tot i així, cal indicar que la posada en marxa d'aquesta alternativa no va anar precedida de la necessària informació i participació del sector afectat, generant algunes posicions contraries.

Considerem que es tracta d'una alternativa convenient no sols pel barri sinó també per la ciutat. Tot i així, la proposta d'eixos verds que inclou la modificació del pla aprovada l'any passat, té un caràcter estructurant del territori que millora la proposta de les superilles sense entrar-hi en contradicció.

Finalment, voldria saber com veieu el projecte del 22@ a 10 anys vista aproximadament. Per acabar, m'agradaria tornar-vos a agrair la vostra participació en el meu projecte i suggerir-vos si hi ha alguna entitat o persona que creieu que pot estar interessada en ser entrevistada per aquest projecte. Altrament, si hi ha algun tema que vulgueu recalcar i que jo hagi passat per alt estaré encantada d'escoltar-lo.

Es molt difícil de preveure, ja que depèn en gran part de que l'ajuntament faci cas a les demandes de les veïnes i veïns del barri i s'imposi a les fortes pretensions dels sectors immobiliaris especulatius. No tenim resposta encara a les al·legacions presentades. Ens preocupa que se'ns hagi convidat encara a comentar i debatre les al·legacions.

Si atén les demandes del barri el resultat pot permetre una integració sostenible de les noves activitats en el teixit social del barri i contribuir a frenar el procés de gentrificació que patim.

Entrevista II: Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat (Ajuntament de Barcelona).

<i>Nom</i>	Roger Clot Duñach
<i>Càrrec</i>	Assesor de la 2a Tinència d'Alcaldia d'Ecologia Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat
<i>Dia de l'entrevista</i>	7.04.2021
<i>Lloc de l'entrevista</i>	Via correu electrònic



L'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, vinculada a l'Ajuntament de Barcelona i a l'Institut Municipal d'Urbanisme és un dels agents claus en el Pla del 22@ ja que des de la seva institució es gestionen les actuacions enfocades cap a la implementació de projectes en l'espai públic de la ciutat de Barcelona.

Quines tasques es duen a terme des d'aquesta entitat (l'Institut Municipal d'Urbanisme) envers el Pla del 22@?

El procés del "Repensem el 22@", es va iniciar el mandat passat per part de l'Àrea d'Ecologia Urbana, la Fundació BIT Habitat i el Districte de Sant Martí.

El desenvolupament dels nous instruments de planejament urbanístic s'ha dut a terme per part de l'Àrea d'Ecologia Urbana i la Gerència d'urbanisme.

Des de l'Institut Municipal d'Urbanisme, que forma part de l'Àrea d'Ecologia Urbana, es duen a terme les tasques d'impuls i gestió del Projecte. Concretament s'impulsen i es tramiten els instruments de gestió urbanística (projectes de reparcel·lació) els projectes d'urbanització i la seva execució, incloent també l'execució del Pla d'Infraestructures.

Una de les grans controvèrsies del Pla del 22@ és la participació ciutadana ja que des del seu inici no es va tenir en compte la veu dels que hi viuen allà. Actualment, però, en la modificació del Pla General Metropolità si que s'ha escoltat més als veïns i veïnes a través d'iniciatives com "Repensem el 22@" o "Pacte cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible". Creu que el poble hauria de tenir més presència en aquest projecte? Si és així, tenen pensat com poden adoptar un paper més actiu en el seu desenvolupament?

El 22@ s'ha de fer amb una participació activa de la ciutadania. Per això l'Ajuntament de Barcelona crea el març de 2017 la Comissió de Coordinació 22@ amb l'objectiu de reactivar l'àmbit del 22@ i enfortir la relació amb el territori del Poblenou i de Sant Martí.

Més endavant, i per tal de fer partícips als agents del territori, es constitueix la Comissió Ampliada del 22@. Una comissió conformada per diversos agents socials i econòmics: la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona, la Taula veïnal de l'Eix Pere IV, l'Associació d'Empreses 22@Network, l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou, la Universitat de Barcelona (UB), la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC); Universitat Pompeu Fabra (UPF), la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), la Fundació b_TEC Campus Diagonal Besòs, el Consorci del Besòs, i el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona.

Des del marc de la Comissió Ampliada del 22@, el mes de juny del 2017 es decideix endegar un procés de participació per tal de permetre generar des de la ciutadania una diagnosi de necessitats i una estratègia de transformació urbana en l'àmbit del 22@ al Poblenou i al Maresme: "Repensem el 22@"

L'Ajuntament de Barcelona, després de 17 anys de l'aprovació la MPGM22@-2000, va endegar un procés de participació ciutadana per repensar conjuntament una estratègia davant dels actuals reptes socials, econòmics i urbanístics del Poblenou i el 22@.

El procés Repensem el 22@ va acumular la participació de més de 1.000 persones en les diverses activitats presencials i digitals mitjançant la plataforma Decidim. Barcelona. Del procés participatiu va sorgir un document titulat Diagnosi ciutadana de 35 necessitats i un conjunt de 48 propostes que aborden els àmbits de l'habitatge, comerç, equipaments, patrimoni, espai públic, mobilitat i l'economia en oficines i naus.

Des del punt de vista metodològic, es van articular dos nivells de discussió. Per una banda, un procés de treball adreçat a persones expertes representants de la quàdruple hèlix, organitzades al voltant de tres grups de treball, abordant cadascuna de les temàtiques substancials per al districte de la innovació: urbanisme i habitatge, economia i innovació, i aspectes culturals i socials. La coordinació d'aquests grups ha anat a càrrec de representants acadèmics de tres universitats públiques amb presència al 22@, i ha comptat amb veus històriques i d'altres de més noves.

Per altra banda, s'ha dut a terme un procés obert a la ciutadania desplegat mitjançant múltiples activitats i accions innovadores, com ara taules rodones, recorreguts exploratoris o l'ús de plataformes digitals, per tal d'arribar al màxim nombre de persones.

La coordinació d'aquesta part l'han fet les àrees de l'Ajuntament encarregades de la participació, així com el Districte de Sant Martí.

El procés es va articular en dues fases: una fase de diagnosi i una fase de proposta. En la fase de diagnosi, es van identificar els aspectes positius i negatius del projecte 22@ i el seu impacte al Poblenou, arribant a un balanç compartit. Sense haver de renunciar a les diferències sobre allò esdevingut, es van arribar a posar en comú els temes substancials sobre els quals calia treballar.

Durant la fase de proposta, els diferents actors van aconseguir dibuixar el mínim comú denominador de cada tema substancial per encarar els propers anys del projecte, que finalment es van concretar en un total de 19 actuacions que abasten des de la definició d'un nou model urbanístic amb més presència d'habitatge fins a l'impuls d'un nou model de governança compartida i de gestió, passant per l'actualització d'elements com ara la mobilitat, l'economia de la innovació, el patrimoni i els elements culturals i l'ecologia.

En lloc de fixar aquestes propostes en un tradicional pla director o estratègic, els mateixos actors van reclamar fer-ho mitjançant un pacte civil que reflectís el ferm compromís de les diferents parts per tirar endavant un conjunt d'iniciatives sota el lideratge públic.

Els resultats del procés es va concretar en una proposta de desenvolupament tècnic i concreció dels resultats en instruments i programes municipals. El 19 de novembre 2018 es va signar el Pacte "Cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible" per part de l'administració i d'agents socials, veïnals, econòmics que formen part de la Comissió Ampliada 22@, fruit del procés de participació ciutadana "Repensem el 22@". Els resultats del procés participatiu es van concretar en una proposta de desenvolupament tècnic i definició d'instruments i programes municipals, que han donat lloc, entre d'altres, a la redacció de l'actual MPGM.

La concreció i adaptació del desplegament d'aquests instruments requeria d'un model de governança que vetllés tant per la transformació física d'un territori com en l'impacte econòmic i social a mitjà i llarg termini. En aquest sentit, per a garantir que els projectes es van ajustant a les necessitats canviants de la societat i que la ciutadania s'apropiï de la transformació del seu entorn, és va veure com necessària la consolidació del model de governança que va regir el procés participatiu "Repensem el 22@" implicant als diversos agents de l'anomenada "quàdruple hèlix" (sector públic, ciutadania i entitats, acadèmia i sector privat). Concretament, i tal i com es va acordar en el pacte "Cap a un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible", el model de governança es formula a

partir de la Comissió ampliada del 22@, liderada per l'Ajuntament de Barcelona, i que inclou el conjunt d'agents social, econòmics i de l'àmbit universitari implicats en l'àmbit 22@.

De cara al futur, cal seguir desenvolupant de forma participada, tota la resta de punts que preveu el pacte.

Per això a la Mesura de Govern IMPULSEM EL 22@, presentada al Juliol de 2020, es proposa: Millorar la gestió i la governança del 22@: Implementarem una oficina tècnica de gestió pública que centralitzi tota la informació urbanística, econòmica i sociocultural amb l'objectiu d'esdevenir un punt de referència i d'informació especialitzat dels àmbits 22@. Consolidarem una nova governança de l'àmbit del 22@ al Poblenou i al Maresme liderada per l'Ajuntament de Barcelona i que integri els membres de la "quàdruple hèlix" (sector públic, teixit veïnal, teixit empresarial i universitats i recerca).

En conseqüència, el 14 de desembre del 2020 es va crear l'Oficina Tècnica del 22@ per centralitzar l'atenció a empreses i ciutadania en l'àmbit econòmic, urbanístic i sociocultural i especialment per captar, impulsar i reforçar projectes, relacionats amb el desenvolupament del 22@. Entre les seves funcions es troba la Governança i Coordinació. El Servei de Governança i Coordinació té com a finalitat ordenar i establir les connexions necessàries a escala intermunicipal en el desplegament de les diferents polítiques i accions que l'Ajuntament du a terme en l'àmbit del 22@, així com dinamitzar l'òrgan de governança del projecte que podrà incloure membres de la quàdruple hèlix. Formarà part d'aquest servei personal relacionat amb les àrees urbanística i de promoció econòmica de l'Ajuntament, així com del Districte de Sant Martí.

Per altra banda, quines han sigut les concrecions que s'han fet en aquesta modificació respecte als que hi havia inicialment aprovats?

La continuïtat i resposta urbanística d'aquests acords es concreta en el seu inici amb el document urbanístic de 'Criteris per el desenvolupament d'un Poblenou amb un 22@ més inclusiu i sostenible' o 'Criteris de l'Avanç', com a pas previ a la MPGM, i acordada per la Comissió de Govern de data 9 de maig de 2019.

Tots aquests acords, tenen continguts i acords referits també a actuacions de suport als temes socials i culturals del barri, que van més enllà dels continguts propis urbanístics. La MPGM dona resposta amb propostes concretes pròpies del planejament urbanístic, d'acord amb la legislació vigent.

La MPGM és una continuïtat del planejament de l' MPGM 22@2000 i dels seus objectius principals sobre el model econòmic que en el seu moment es va endegar potenciant les activitats @, però vint anys més tard, és inevitable l'adaptació a realitats socioeconòmiques diferents, i poder donar resposta als requeriments socials i participatius, a la realitat social de l'habitatge, i als reptes ambientals i de sostenibilitat urbana del segle XXI, adaptacions totes elles, que alhora resulten d'obligat compliment pels principis legislatius regulats en les normatives bàsiques estatals i autonòmiques.

L'objectiu principal d'aquesta Modificació Puntual de PGM és la planificació d'un àmbit urbà per tal de construir una ciutat mixta, de qualitat ambiental i que potencia la vida quotidiana i les activitats productives. Per abordar-ho s'han definit una sèrie d'objectius específics i una estratègia per tal d'agilitzar la transformació i facilitar el desenvolupament i consolidació de l'àmbit.

- Construir una ciutat mixta, incrementant l'habitatge assequible consolidant les teixits tradicionals existents. 30% habitatge 70 % activitat econòmica
- Conservació del teixit històric, posant en valor totes les preexistències, els teixits d'habitatges i els industrials, les traces històries.
- Reestructurar el barri, diferenciant diferents tipologies de vialitats. Potenciant l'eix Pere IV amb més habitatge i comerç de proximitat, com a vial cívica.
- Promoure les activitats emergents econòmiques.
- Millora de la qualitat ambiental: integrant una nova mobilitat, el foment de la rehabilitació.
- Agilitzar la transformació. Facilitació de la gestió urbanística dels àmbits encallats no Desenvolupats

El Pla 22@ es va aprovar pocs anys després de la celebració de les Olimpíades a Barcelona i de tot el replantejament urbanístic que s'hi va dur a terme. Creu que aquest projecte és fruit de les modificacions que es van començar a fer durant els anys 90, és a dir, que aquest gran esdeveniment va fer obrir els ulls i va impulsar a adaptar el territori a les noves necessitats dels ciutadans?

La història del 22@ comença a finals del segle passat, en un moment en què conflueixen dos fets, un local i un altre global, que determinen i orienten la transformació del Poblenou barceloní: el primer és l'evident necessitat d'intervenció en un barri de llarga

tradició productiva i industrial però clarament en decadència; el segon fet és l'explosió de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), un fenomen d'abast global però també amb conseqüències locals. Finalment, lligada amb aquest segon fet, destaca també la liberalització de les telecomunicacions a Europa.

A mitjans dels anys 1990, després de la transformació olímpica, encara hi ha pendents de transformació 200 ha de sòl qualificat d'industrial en el Poblenou. Aquest és el punt de partida de les propostes del Pla 22@. Els plans urbanístics redactats arran de les Olimpíades contemplaven gairebé en la seva totalitat l'edificació d'habitatge de mercat lliure, com és el cas de l'obertura de la Diagonal, la Vila Olímpica, Diagonal Mar i el Front Marítim. La proposta pel 22@ es va plantejar de manera diferent des de l'inici, i va tenir dos grans premisses: en primer lloc, preservar el caràcter productiu del barri tot adaptant-lo als nous usos i, en segon lloc, es va determinar que la pràctica totalitat del nou habitatge generat seria de protecció.

El 22@Barcelona és un projecte que s'emmarca en la transformació de l'Est de la ciutat juntament amb l'estació de la Sagrera, la Vila Olímpica i el Fòrum. S'inicia l'any 2000 en un moment d'auge econòmic i com a resultat d'un lideratge exercit des del govern local. La premissa central del Pla era conservar el caràcter productiu del barri, però passant dels usos i activitats industrials (clau urbanística 22a) als nous usos vinculats a les tecnologies de la informació i la comunicació (clau 22@).

Així doncs, el pla 22@ respon a un triple objectiu: la revitalització urbana, econòmica i social del Poblenou. El projecte s'entén en la tradició pròpia de la ciutat de Barcelona del planejament estratègic i de disseny de model de ciutat a llarg termini. El reconeixement internacional que envolta la transformació de Barcelona en aquest període s'ha vist com la manifestació contemporània de la llarga tradició de la ciutat de planificació innovadora i progressista iniciada per Ildefons Cerdà al segle XIX.

Els tres objectius de la transformació estan íntimament relacionats entre ells, de manera que el planejament urbanístic proposat no es pot dissociar d'una potent idea de transformar la base productiva del barri (i de tota la ciutat) cap a l'economia del coneixement i d'una aproximació social respectuosa amb les preexistències patrimonials, tant materials com immaterials, dels barris del Poblenou. Així, el 2001 s'inicià el procés pròpiament urbanístic que havia de fixar les bases físiques i l'entorn urbà necessaris per propiciar la futura renovació econòmica. Aquesta nova aposta econòmica potencia la confluència entre Administració, universitat i empresa amb la finalitat que les sinergies generades entres aquests agents estratègics incrementin la

competitivitat del sistema productiu i col·laborin en la creació, el creixement i la consolidació de l'ocupació de qualitat.

El planejament urbanístic hauria de determinar els elements bàsics de la transformació i propiciar amb el seu desenvolupament una renovació sostenible del territori, basada en un model de ciutat compacta i diversa. La tesi urbanística va permetre abordar el projecte incorporant implícitament el desig d'aprofitar els elements més potents de la situació de partida. D'aquesta manera, la transformació no era un començar de zero, sinó una projecció al futur dels actius fonamentals del procés històric d'urbanització. Aquests actius començaven per la pròpia trama urbana dissenyada per Cerdà fa més de 150 anys, que es va conservar i se li va donar flexibilitat per adaptar-se a les noves necessitats de l'edificació; continuaven en el patrimoni industrial edificat, que es va catalogar i protegir amb la voluntat de posar-lo en valor i donar-li una nova vida, i es va considerar també com a actiu valuós la memòria històrica del Poblenou, plantejant diverses iniciatives per recuperar-la i documentar-la.

En l'aspecte econòmic, es va apostar per mantenir la vocació productiva de l'àrea, tot orientant-los cap a les noves activitats característiques de l'economia del coneixement. Cercant la concentració d'activitats lligades a centres de servei i decisió, disseny, gestió de continguts i informació, etc. Es tracta d'activitats d'un alt valor afegit però comparativament poc consumidores de sòl. La clusterització de les activitats econòmiques es planteja com a estratègia de generació de sinèrgies i externalitats entre empreses de sectors considerats com a clau per al desenvolupament econòmic i el creixement de la ciutat. Aquestes activitats són en un primer lloc quatre especialitzacions, les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), les tecnologies i la recerca biomèdiques (BioMed), l'Energia i el Media, i es va afegir més endavant el Disseny.

Arrel de la crisi sanitària de la covid-19, el barri s'ha hagut d'adaptar a les noves situacions sanitàries fent que es redueixi notablement l'activitat en aquesta zona. Quins creu que són els principals reptes als quals s'ha d'enfrontar el 22@?

Els dos grans reptes de la MPGM del 22@: la crisi de l'habitatge i l'emergència climàtica, son plenament vigents com a resposta la crisi sanitària i social de la Covid.

La crisi provocada per la Covid-19 i la posterior etapa de reactivació de l'activitat econòmica obliga a l'Ajuntament a adaptar la seva gestió, tant en les competències de promoció econòmica com en les urbanístiques, a les circumstàncies extraordinàries que ha generat la pandèmia.

A través de la Mesura de Govern s'incorpora enfocaments i actuacions per millorar la ciutat post-Covid19 i contribuir a dinamitzar l'economia. En el context actual post-Covid-19, la filosofia emprenedora i innovadora del 22@ és més necessària que mai, i l'Ajuntament treballa perquè continuï sent un dels motors econòmics de la ciutat. Amb l'MPGM s'impulsa definitivament el pol d'activitat econòmica basada en el coneixement que és el 22@.

Un dels eixos principals de l'MPGM serà l'increment de la reserva d'habitatge en les àrees pendents de desenvolupar a través d'augmentar el sostre residencial. El pla original de l'any 2000 contemplava un potencial de 5.200 habitatges nous, dels quals se n'ha executat urbanísticament 3.200. Ara, es planteja gairebé doblar la xifra de fa vint anys, sumant 4.400 habitatges més i arribant als 9.600.

Alhora, per protegir els teixits urbans del Poblenou s'augmentarà el número d'habitatges ja presents en l'àmbit que es mantindran. El pla vigent en conserva 3.300, i ara es proposa augmentar aquesta xifra amb 1.200 habitatges més, de manera que s'arribaria als 4.500. D'aquesta manera, es posarà en valor les edificacions històriques del 22@.

El Poblenou és una de les zones que més activitats s'hi troben de la ciutat de Barcelona i per tant hi ha una temperatura més elevada degut als moviments que s'hi donen. Per això, s'han instal·lat una sèrie de “frigorífics” per tal de moderar aquest excés. És una iniciativa que es preveu que s'allargui indefinidament o s'estan buscant alternatives per reduir la temperatura que generen les activitats del 22@?

Des de fa temps l'Ajuntament de Barcelona treballa activament per lluitar contra l'emergència climàtica, l'Ajuntament de Barcelona històricament hi ha treballat des de diferents plans sectorials (plans d'energia, plans de rehabilitació, plans de mobilitat, etc) i plans més específics sobre la crisi climàtica. Però davant la necessitat d'accelerar les accions per no superar l'increment crític de temperatura la Declaració d'Emergència Climàtica (DEC) de Barcelona es centra en set grans canvis de model i en dues adaptacions. A més, incrementa l'ambició de reducció respecte al Pla Clima, establint un nou objectiu de reduir un 50% les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle respecte als valors del 1992 i mantenint la fita d'esdevenir una ciutat neutra en carboni l'any 2050.

L'evidència científica sobre el canvi climàtic i el deteriorament ambiental i els fenòmens associats -l'escalfament global, la pèrdua de biodiversitat, l'esgotament de recursos, etc.- i l'impacte que ja han començat a tenir sobre les ciutats –episodis d'onades de calor

i tempestes cada cop més intensos i freqüents, l'augment de l'efecte d'illa de calor, l'escassetat hídrica, etc. - obliga a les ciutats a prendre mesures urgents per adaptar-s'hi. Un dels instruments més efectius que tenen les ciutats al seu abast per fer aquesta adaptació és l'urbanisme, de la normativa a l'execució, passant per l'ordenació, el disseny i la codificació.

D'altra banda, la multiplicitat i mixticitat de requeriments i usos que es demanen actualment als espais urbans fan necessària una nova codificació que, sense perdre la necessària flexibilitat, els defineixi i els reguli. En aquesta línia i dins d'aquesta MPGM s'establiran noves claus urbanístiques que impulsin i normativitzin aquesta necessària actualització.

El document fa canvis en l'espai públic per actuar de forma més àgil contra el canvi climàtic i fer un 22@ més sostenible i resilient. Per això, un de cada tres carrers horitzontals i verticals passaran a ser una xarxa d'eixos verds on el 70% de l'espai es destinarà al vianant i vegetació, en lloc del 40% actual. I es fixen uns paràmetres pel que fa al verd, per assolir un 80% d'ombra a l'estiu i per a la gestió sostenible de l'aigua.

Concretament, els eixos verds horitzontals seran els d'Almogàvers, Pujades, Doctor Trueta, Bolívia i Cristòbal de Moura, i els verticals, Àlaba, Ciutat de Granada, Fluvià, Treball i Puigcerdà. A més, hi haurà carrils bici a tots els vials que formen part de la xarxa bàsica.

Per acabar, voldria saber quina és la projecció de futur que es té del 22@ ens els pròxims 5-10 anys.

El potencial d'habitatge protegit es dobla i passa de 5.200 a 10.100, es consolida tot l'habitatge existent i el potencial total de pisos nous creix de 9.300 a 15.800

S'activarà un milió de m2 pendents de desenvolupar que generaran uns 60.000 llocs de treball, i a les activitats @ actuals s'hi sumaran les vinculades a l'economia verda i circular, l'economia social i solidària i la indústria 4.0

La voluntat de l'MPGM és ser l'impuls definitiu per exprimir tot el potencial del 22@, un projecte reconegut internacionalment que ha posicionat Barcelona com a ciutat líder europea com a hub tecnològic, digital i de les indústries creatives. La normativa urbanística aprovada el 2000 preveia un potencial d'uns tres milions de m2 de sostre per a empreses i activitat econòmica. Ara s'agilitzaran els tràmits per activar el gairebé un milió de m2 que queda per desenvolupar i que permetrà generar uns 60.000 llocs de

treball de qualitat i alt valor afegit. Al 22@ ara ja hi ha 90.000 treballadors en més de 10.000 empreses. Al nou planejament s'actualitzen també els usos admesos als àmbits productius per crear espais més intensius en llocs de treball com coworking i activitat productiva intensiva en coneixement i altament digitalitzada que tendeix a reduir el rati de m2 per treballador. Per consolidar el teixit productiu que ja hi ha, el pla manté l'activitat industrial actual i hi afegeix nous usos compatibles. A les activitats @ d'ara s'hi sumen les vinculades a l'economia verda i circular, l'economia social i solidària i la indústria 4.0.

Al 22@ hi queda per desenvolupar un 37,2% de la superfície. Per facilitar-ne la transformació urbanística, l'MPGM agilitzarà la gestió de les llicències i els plans derivats per reduir fins a dos anys els terminis de tramitació. Respecte als espais que queden pendents de transformar urbanísticament, es defineixen dos tipus d'actuacions diferents:

- La consolidació d'aquells àmbits on ara ja hi ha habitatges i activitats econòmiques que es volen mantenir. Aquests suposen el 19,5% de totes les illes 22@. S'hi apostarà per revaloritzar el paisatge urbà i les traces històriques, mantenir els usos existents, fomentar la rehabilitació i agilitzar els processos urbanístics. La transformació d'aquests espais es podrà fer sol·licitant una llicència directa, i caldrà un pla urbanístic previ com fins ara, de manera que els tràmits seran més àgils.
- Els àmbits de transformació, que s'hi desenvoluparan cedint sòl espais lliures i equipaments i construint fins un 70% d'usos d'activitat econòmica i un 30% d'habitatge. Aquesta l'MPGM fixa els criteris d'ordenació d'aquests espais, i s'hauran de fer plans urbanístics específics per concretar els detalls i característiques de cada renovació urbana. Suposen un 17,7% de tota la superfície de les illes 22@.

Entrevista III: Dr. Esteve Dot Jutgla

<i>Nom</i>	<i>Esteve Dot Jutgla</i>
<i>Càrrec</i>	Professor associat del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona
<i>Dia de l'entrevista</i>	19.5.21
<i>Lloc de l'entrevista</i>	Via correu electrònic



El Dr. Esteve Dot és professor associat al Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i les seves línies de recerca segueixen entre d'altres la temàtica de les polítiques d'ordenació del territori en la regeneració urbana i econòmica. Tanmateix, la seva tesis doctoral tracta la situació d'adaptació del projecte del 22@ a Barcelona i el paper d'aquesta com a ciutat emprenedora en el conjunt d'una crisi urbana.

El Pla del 22@ va tenir el seu inici a principis del segle XIX donant pas a l'economia creativa mentre que deixava enrere l'economia industrial del segle XX. Vist des d'aquesta perspectiva, creus que durant els pròxims segles hi haurà un canvi tant notable com el que es va originar cap a l'any 2000?

Suposo que et refereixes estrictament a la zona del Poblenou-PN. El futur és incert i és sempre difícil de preveure. La història ens ensenya, però, que el territori es transforma cada dia per l'acció humana. I de tant en tant, a partir de grans salts que coincideixen amb revolucions i innovacions, econòmiques i socials. Així, el PN ha passat en aquests darrers 200 anys per aquests grans períodes productius: agrícola i pesquer, prats d'indianes, indústria (sobretot la tèxtil), logística i magatzems (a més de tallers) i finalment l'economia terciària (intensiva (i no) en coneixement + hotels). Sí, hi continuaran havent canvis notables periòdicament.

Un dels canvis més notables que ha patit el barri ha estat la incorporació de noves empreses. Què aporten les empreses que s'estableixen al 22@ respecte el comerç local?

Pel que fa el comerç caldria diferenciar:

a) El tipus de comerç que hi ha al PN (passat i present). El teixit ha evolucionat amb un procés de gentrificació comercial. És a dir, els comerços d'empreses grans (multinacionals) que han competit i substituït el comerç familiar dels últims 100 anys de la Rambla del PN, per exemple. Encara que des de la dècada de 2010 en endavant, tot i no ser un fet nou, hi ha una tornada a l'economia de proximitat (veure l'Economia Social i Solidaria i el Cooperativisme). Coincidint amb nous governants i noves reivindicacions ciutadanes.

b) La relació que hi ha entre les noves empreses i el comerç. En aquest punt no et sé respondre gaire. Suposo que els treballadors de les empreses sí que consumeixen en els comerços de barri, tant si són multinacionals com familiars.

El funcionament d'una nova economia del coneixement en un espai post-industrial és un cas singular ja que és difícil el seu funcionament. En el cas de Barcelona, és un projecte que està tirant endavant. És degut a què no només s'hi troben aglomeracions d'empreses o quins altres factors?

Jo diria que el funcionament d'una nova economia del coneixement en un espai post-industrial NO és un cas singular. Al contrari, és un resultat de les ciutats globals caracteritzades per una terciarització de l'economia i els seus ocupats. Es produeix des de 1980 en endavant, aproximadament.

En el cas de Barcelona, és un projecte que està tirant endavant seguint les tendències mundials. En el període 2000-2021 s'observen cinc moments econòmics diferents del 22@Bcn. Entre 2000-2008 hi ha símptomes de prosperitat; aquest període dona pas a una situació de crisi entre el 2009-2013; des del 2014 hi ha senyals de recuperació fins al març 2020 (parada general per la Covid19). Des de fa 6 mesos que hi torna a haver ritme de transformació urbanística.

En tot cas, la part important és si hi ha inversió o no, més enllà de si les empreses són clústers media, energia, TIC, telefonia o salut. És clar que les economies d'aglomeració generen avantatges (imatge corporativa, cooperació empresarial, costos econòmics, lobby, etc).

Altrament, un dels objectius d'aquest pla és crear noves places de feina, però alhora no té la mateixa predisposició per mantenir els llocs de feina existents que afecten sobretot a les activitats tradicionals del barri. Què en penses d'aquest escenari? Desapareixerà l'essència del Poblenou al complet?

Aquesta pregunta lliga amb la 2a. Des de l'any 2015 hi ha al PN una "nova agenda urbana" o un nou paradigma caracteritzat, per una banda, pel desenvolupament de

petites actuacions amb objectius col·lectius i amb recuperació de l'espai públic i l'atenció de necessitats de la ciutat quotidiana (les súper illes en són un exemple). Per altra banda s'evidencia una desconfiança en relació als projectes tecnocràtics. Finalment, hi ha l'increment de les iniciatives alternatives d'ocupació amb l'activació d'equipaments i espais auto gestionats.

De fet, l'administració local a partir de les eleccions locals de 2015 i 2019 mostra un major interès cap a l'economia social i col·laborativa, la demanda de més habitatge (i en particular la social), la regulació de l'explosió turística a la ciutat o l'increment de la participació a la ciutat efectiva i transparent en les decisions urbanístiques com històricament havien demandant els grups veïnals.

Tenint en compte la multitud de canvis que s'estan aplicant al 22@, creus que la població està sent substituïda i/o desplaçada per la transformació urbana i el que comporta? Caldria equilibrar els usos del sòl en cada espai?

Sí, hi ha hagut substitució de la població. Et remeto al següent treball:

Autor.- Joan Sales Favà

Títol de la Tesi.- Especialització turística, gentrificació i dinàmiques residencials en un entorn urbà madur. El cas de Barcelona

Sí, caldria equilibrar els usos del sòl en cada espai, evitant que hi hagi ciutat expulsada i/o ciutat buida (per manca d'equilibri i dèficit d'habitatge, per exemple).

Actualment, el 22@ està gestionat per l'entitat públic l'Institut Municipal d'Urbanisme i també a través de la Modificació del Pla General Metropolità i del Pla Especial d'Infraestructures, però en el seu inici també hi va participar la societat municipal 22 Arroba Bcn SA fins al 2011. Quina va ser la situació per la qual es va prescindir d'aquest agent?

Sí, la desaparició de la societat municipal 22 Arroba Bcn SA el 2011 va tenir conseqüències. Doncs aquesta feia "d'ajuntament dins de l'ajuntament", sent la cara visible de l'agent públic i facilitant (i agilitzant) les tasques pròpies de l'administració pública local que són la transformació i el desenvolupament local (que inclou que hi hagi oportunitats de manera sostenible, justa i digne).

Finalment, voldria conèixer la teva perspectiva de futur respecte el 22@. Com creus que evolucionarà el projecte el els pròxims 5-10 anys?

És difícil de respondre perquè el territori és dinàmic i els límits no són sempre clars. Vull dir que qualsevol transformació urbanística dona i rep més enllà dels límits frontera (dibuixats en un paper/plànol) de cada projecte. En qualsevol cas en els pròxims 5-10 s'haurà transformat del tot la superfície inclosa en el pla, però amb els ajustos propis de cada any o lustre o dècada. Agafant el xoc causat per la Covid-19, el fet és que hi hagut incidència segons els plans inicials del 22@. O, la sensibilització ciutadana que demana productes de proximitat. O l'estratègia de ciutat verda i dels 15 minuts, entre molts altres casos. Són canvis cada cop més intensos en la línia temporal.

AL·LEGACIONS

Primera:

Per frenar el procés de gentrificació que viu la ciutat i el barri de forma especialment determinant per l'especulació, els desnonaments i la creixent presència de l'activitat turística (hotels, allotjaments turístics,...), es fa necessari incrementar l'habitatge assequible al barri. Hem de tenir en comte que aquesta situació s'agreujarà amb la crisi econòmica provocada pel Covid.

Per tant, tot i que el pla preveu un increment d'habitatge important (7.851) i que la major part és de protecció oficial (6.489) i de lloguer, no garanteix de forma suficient l'accés a l'habitatge. Si tenim en compte els habitatges existents i els resultants del pla vigent que afecten el 63% de l'àmbit del pla que no es modifica, les xifres resultants en quan habitatge total a l'àmbit 22@ és de 16.042, dels quals 10.274 (64%) serien d'HPO i 5.768 HLL.

Una part de l'habitatge de protecció oficial que preveu el pla es correspon a promocions d'iniciativa privada que amb el transcurs dels anys poden deixar de ser protegits i passar al règim lliure. A més en l'àmbit de consolidació l'habitatge de lloguer no serà majoritari. En aquest sentit cal fer esment que el document no aporta dades prou clares en relació al nombre total d'habitatge de lloguer previst, tant d'HP com de HLL.

Fins i tot, en alguns àmbits, com és en els dels actuals Fronts Consolidats, la proposta actual va en detriment de l'habitatge assequible. La normativa vigent determina que els nous habitatges que es construeixin en els FC seran tots de HPO. El nou pla preveu per aquestes actuacions que un 30% de l'habitatge sigui de renda lliure i el 70% de HPO.

El nou pla no concreta de forma clara les xifres i la ubicació de l'habitatge protegit de titularitat pública i del d'iniciativa privada.

Entenem, per tant, que per fer front a les necessitats d'habitatge assequible del barri és més necessari que mai que TOT EL NOU habitatge que preveu el pla sigui de titularitat pública i de lloguer, considerant les excepcions que el pla vigent contempla en relació als titulars actuals d'habitatge lliure de l'àmbit.

Segona:

El nou pla manté els usos residencials col·lectiu (hotels i allotjaments turístics) i el de estacions de servei de combustible (benzineres), en contra dels acords recollits en el Pacte i les demandes expressades pel veïnat. Els usos que fomenten el turisme vanen contra dels objectius d'inclusió que declara el pla. Considerem que aquests usos NO s'han de contemplar en el nou pla i, en tot cas, si que cal regular la reducció dels allotjaments turístics del barri i reconversió en usos dotacionals de caràcter públic

Tercera:

El pla reconeix i admet l'activitat industrial manufacturera compatible amb l'habitatge, així com els usos artesanals, culturals, activitats d'economia social i solidària, cooperatives, entre altres, en l'àmbit de consolidació de l'activitat econòmica, fet que podria permetre la continuïtat d'activitats habituals del barri. En el supòsit que els edificis o parcel·les optin per transformar-se, l'ús principal que preveu el pla és el terciari (oficines), activitat @ i activitats emergents, en la mateixa línia que el vigent pla, encara que inclou el d'habitatge i admet com a compatibles els usos artesanals, culturals, indústria compatible... En definitiva les possibilitats de consolidar el teixit d'activitat econòmica actual queda en mans del promotor, ja que el pla li permet optar per la transformació i substituir l'activitat actual per la d'oficines.

Considerem que la millor garantia per conservar les activitats existents al barri seria que les definís com activitats principals en els àmbits de consolidació que es transformessin. En tot cas, es podria admetre com activitats compatibles limitades a un percentatge del sostre total (sobre el 10%), les activitats terciàries i activitat @.

Les activitats socials i solidàries, les cooperatives i altres activitats vinculades amb el tercer sector queden recollides en els usos però les possibilitats d'implantació depenen, en part, en disposar d'espais a un cost assequible. El pla hauria de regular l'accessió de sostre per aquest tipus d'activitat.

Quarta:

El pla preveu atorgar als promotors i titulars del sòl, un increment de l'índex d'edificabilitat de 0,2 m² de sostre per m² de sòl. Hem de recordar que la qualificació urbanística d'aquest sòl era industrial i l'edificabilitat era 2 m²st/m²s. El pla vigent aprovat l'any 2000 va comportar un increment de l'aprofitament urbanístic privat en les zones de transformació ja que preveia un sostre edificable de 3 m²st/m²s. És donava un 0,2 per "compensar" les despeses d'urbanització, un 0,5 per incentivar

l'activitat @ i0,3 destinat a habitatge de protecció oficial. Ara s'incrementa en un 0,2 més per "garantir la viabilitat econòmica del pla".

Aquesta justificació podria ser vàlida si estiguéssim davant d'un nou pla que parteix del valor actual del sòl i dels immobles, però no és el cas.

La majoria del sòl i dels immobles fa anys que han estat adquirits. Els nous propietaris van tramitar els plans urbanístics fins obtenir-ne l'aprovació. Molts han quedat al calaixi només han servit per enderrocar edificis i eliminar l'activitat productiva residual que hi havia, mentre que els preus del sòl i els immobles han mantingut un increment més que notable. Els promotors que ja tenien el negoci assegurat i han especulat amb aquest sòl sense donar-ne profit al barri ni a la ciutat. Al contrari, han deixat zones desolades al barri.

Per tant, considerem que el que correspon és no incrementar l'aprofitament privat i establir terminis el més reduïts possibles per l'execució efectiva dels plans (urbanització i edificació dels edificis d'habitatge i d'activitats econòmiques) que permetin la ràpida reactivació del barri i la recuperació del teixit social i econòmic, així com preveure l'actuació de l'administració pública en els casos d'incompliments dels terminis.

Cinquena:

Les determinacions del nou pla només afecten al sòl pendent de planejament derivat, que representa un 37,2 % del qualificat de 22@. Les mancances d'integració en el teixit del barri de les noves activitats i edificacions no es podran resoldre amb plenes garanties sinó s'actua en la totalitat del sòl i, per tant, el pla hauria de preveure l'adaptació o adequació dels plans aprovats al nou pla. Més encara en els 74.835 m² sòls que, segons el document del pla tenen el planejament aprovat i no han iniciat la gestió, i més tenint en compte que 55.365 m² han exhaurit el termini per fer-ho.

En quan l'àmbit també considerem que aquesta mirada restrictiva deixa fora la possibilitat d'incidir en altres mancances del pla vigent que han contribuït a la inactivitat dels promotors privats i, fins i tot, de l'administració pública com evidencia l'estat d'abandó de peces importants del patrimoni públic que estan en desús (Can Ricart).

Sisena:

El pla inclou un apartat dedicat a l'Estudi històric i de paisatge urbà que defineix un conjunt d'estratègies destinades a preservar la memòria històrica i identitat del barri. Entenem que el pla hauria de concretar les intervencions a efectuar, determinar quins elements del paisatge, edificacions, passatges, etc. mereixen la protecció com ha patrimoni històric, graus de protecció, tractament dels entorns, plànols de situació, proposta de conservació i d'incorporació al Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic Històricartístic del districte.

Setena:

En quan els equipaments previstos considerem que es fa imprescindible la revisió del Pla d'Equipaments actual i nova elaboració d'un nou pla amb la participació efectiva dels veïns i entitats del barri.

Octava:

Es notòria la manca de participació que ha propiciat l'administració en el llarg procés d'elaboració del pla. Contades reunions de caràcter formal, sense disposar de la documentació necessària que garantís la participació efectiva de les entitats, veïns i agents interessats.

Una de les eines que preteníem en el Pacte que servís per millorar la participació ciutadana era la posada en marxa de l'oficina del 22@. No sols no s'ha posat en marxa sinó que el pla preveu fer-ho 4 mesos després de la publicació de l'aprovació inicial, es ha dir, dos mesos després d'acabar el termini d'exposició pública. És un contrasentit.

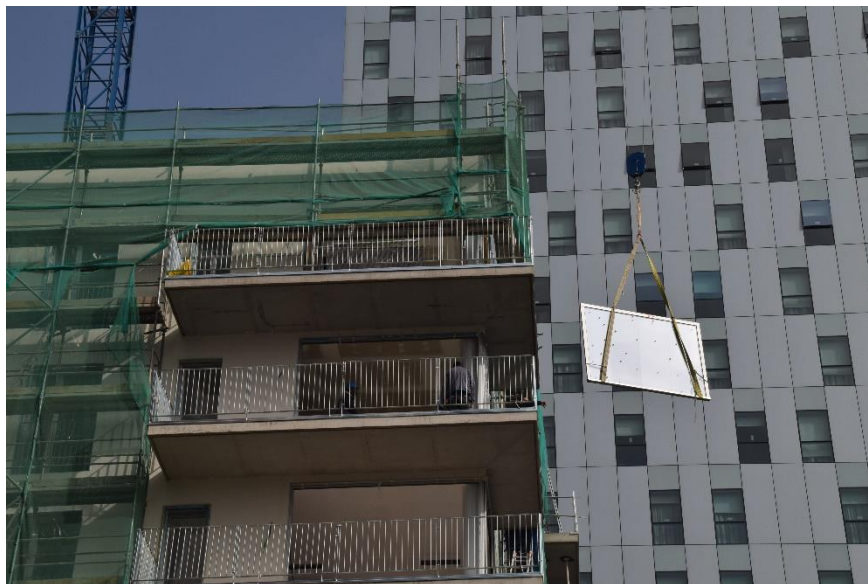
Per tot això, demanem que es tingui per presentades les presents al·legacions a la Modificació puntual del PGM per un 22@ més inclusiu i sostenible, aprovada inicialment, i que s'incorporin al document.

Barcelona, 5 de desembre de 2020

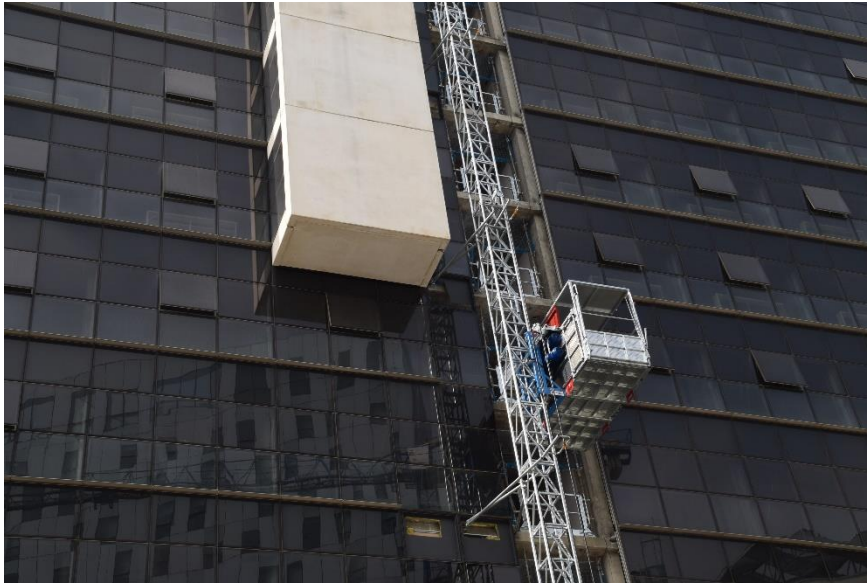
ALCALDESSA-PRESIDENTA DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat

ANNEX II - Reportatge Fotogràfic



Fotografia 1, 2 i 3. C/ de la Ciutat de Granada amb C/ de Bolívia.



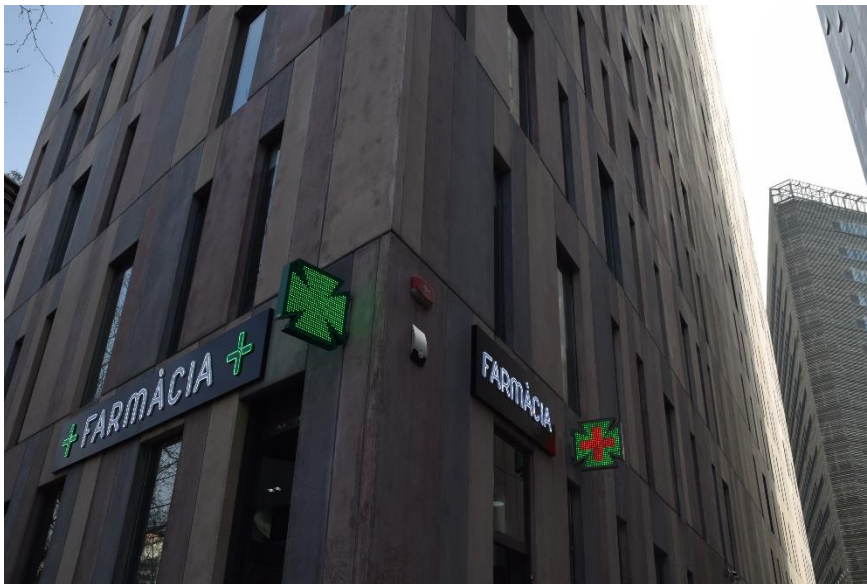
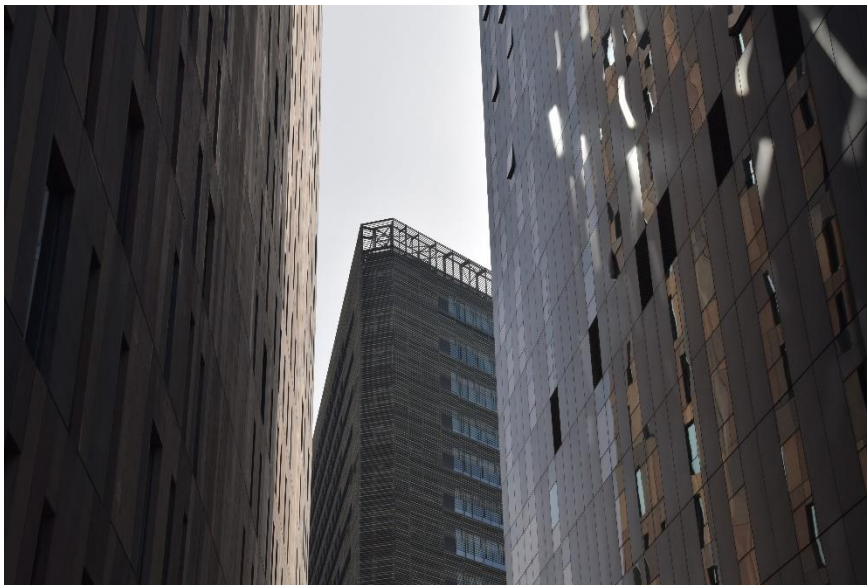
Fotografia 4, 5 i 6. Jardins de Ca l'Aranyó i Àrea de Gent Gran C/ de Bolívia i C/ Badajoz.



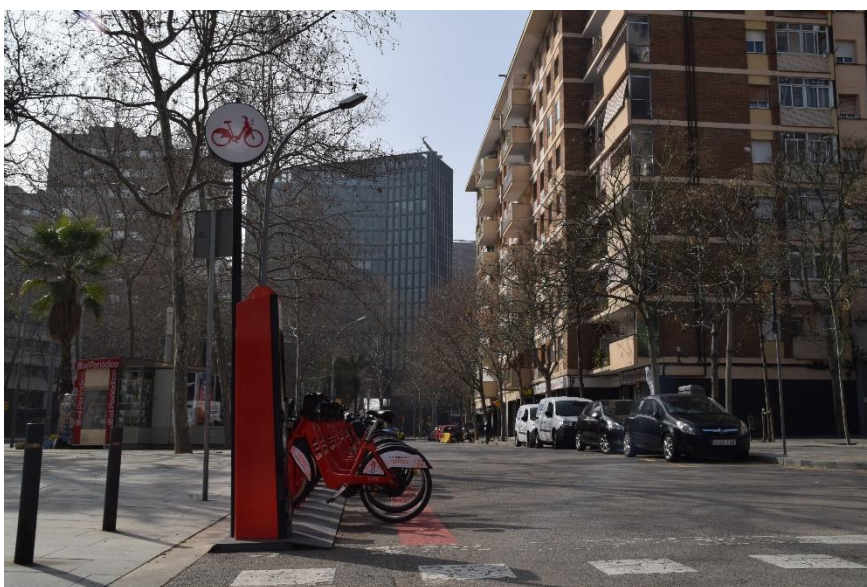
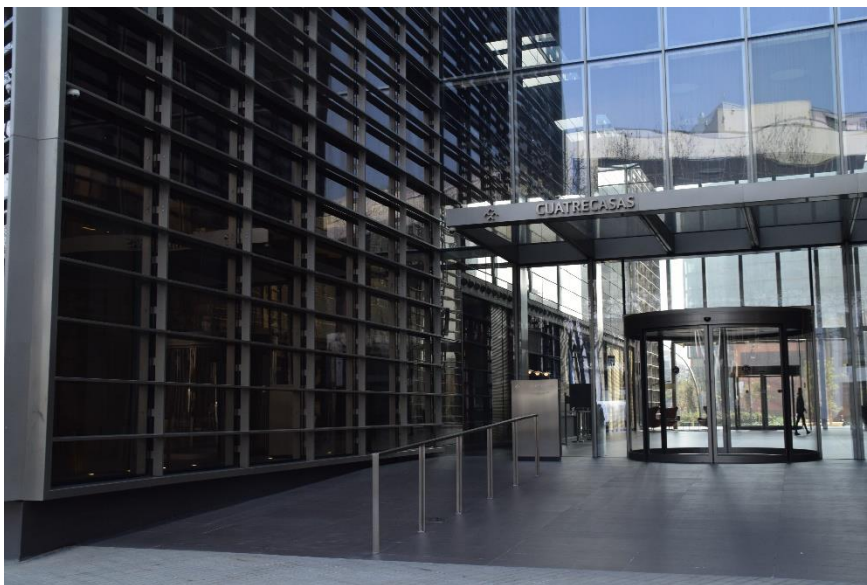
Fotografia 7, 8 i 9. C/ de la ciutat de Granada , Institut de Formació Contínua de la UB a C/ de Bolívia i C/ de la Ciutat de Granada amb C/ de Tànger.



Fotografia 10, 11 i 12. Jardins de Ca l'Aranyó i C/ de la Ciutat de Granada.



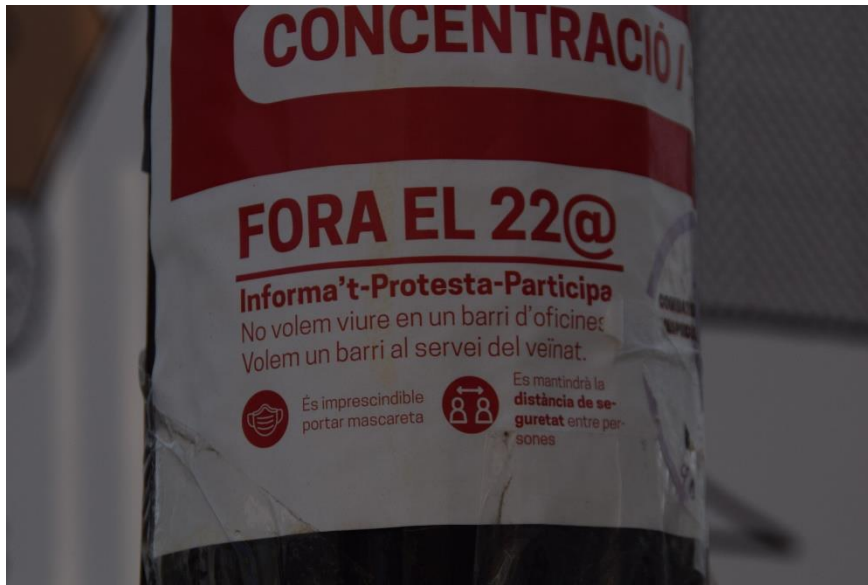
Fotografia 13, 14 i 15. Districlima a C/ de Tànger i Avinguda Diagonal amb C/ de Roc Boronat.



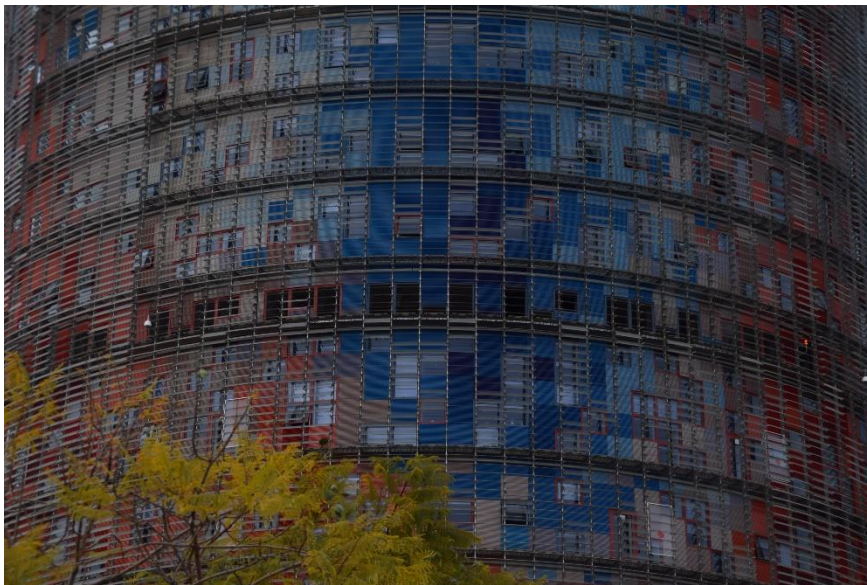
Fotografia 16, 17 i 18. Edificis CuatreCasas a Avinguda Diagonal, Universitat Oberta de Catalunya a Rambla del Poblenou amb C/ del Perú i C/ de Bolívia amb Rambla del Poblenou.



Fotografia 19, 20 i 21. Cartells i publicitat en contra del projecte del 22@ a la Rambla del Poblenou.



Fotografia 22, 23 i 24. Cartells i publicitat en contra del projecte del 22@ a la Rambla del Poblenou i Museu del Disseny de Barcelona a la Plaça de les Glòries.



Fotografia 25, 26 i 27. Torre Glòries i C/ de Badajoz amb C/ d'Àvila.



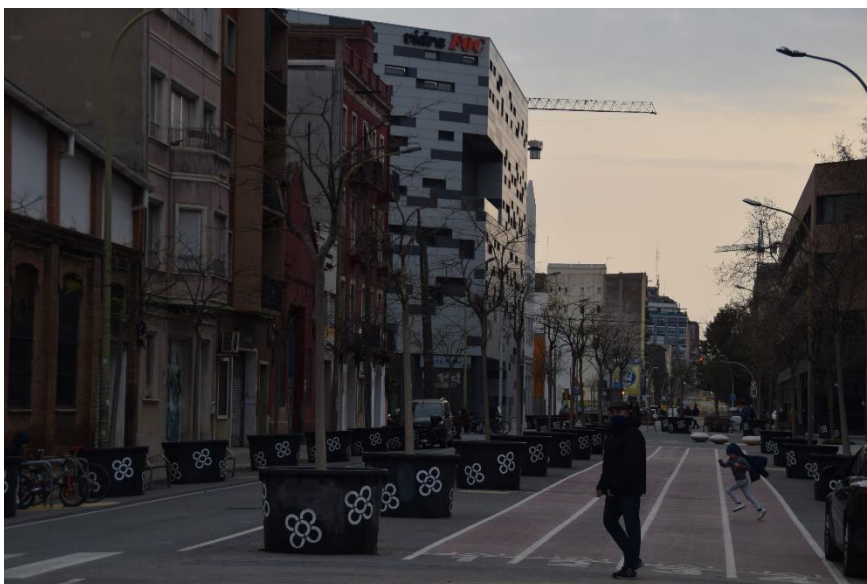
Fotografia 28, 29 i 30. C/ de Badajoz i WeWork a C/ de Tànger.



Fotografia 31, 32 i 33. Laterals de l'edifici Media Tic i punt de càrrega de vehicles elèctrics al C/ de Roc Boronat.



Fotografia 34, 35 i 36. Zona peatonal al C/ de Sancho Àvila amb C/ de Roc Boronat.



Fotografia 37, 38 i 39. Plaça Dolors Piera, C/ dels Almogàvers i C/ de Pere IV.



Fotografia 40, 41 i 42. Estacionament de Bicing, Can Saladrigas i l'Institut 22@.



Fotografia 43, 44 i 46. C/ de Marià Aguiló, C/ del Joncar i Mercat del Poblenou o Mercat de la Unió.



Fotografia 43, 44 i 45. C/ del Doctor Trueta, Plaça de Sant Bernat Calbó i C/ de Galceran Marquet.



Fotografia 46, 47 i 48. Rambla del Poblenou, l'Aliança del Poblenou i C/ del Joncar,



Fotografia 49, 50 i 51. Passatge de Masoliver, Loft Vapor Lull i Passatge de Masoliver amb C/ de Lull.